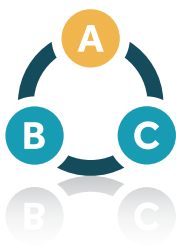

Európska
komisia

Príručka pre používateľov k definícii MSP

Vnútrotrh,
priemysel,
podnikanie a MSP

VOHLÁSENIE O ODMETNUTÍ ZODPOVEDNOSTI

TÁTO PRÍRUČKA PRE POUŽÍVATEĽOV K DEFINÍCII MSP SLUŽÍ AKO VŠEOBECNÁ POMÔCKA PRE PODNIKATEĽOV A ĎALŠIE ZAJINTERESOVANÉ STRANY PRI UPLATŇOVANÍ DEFINÍCIE MSP. NEMÁ ŽIADNU PRÁVNÚ SILU A ŽIADNYM SPÔSOBOM KOMISIU NEZAVÄZUJE. JEDINÝM AUTENTICKÝM ZÁKLADOM NA STANOVENIE PODMIENOK URČENIA, ČI PODNIK PATRÍ MEDZI MSP, JE ODPORÚČANIE KOMISIE 2003/361/ES UVEREJNENÉ V ÚRADNOM VESTNÍKU EURÓPSKEJ ÚNIE L 124 Z 20. MÁJA 2003, S. 36.

Táto príručka obsahuje:

- podrobné údaje a vysvetlenia týkajúce sa definície malých a stredných podnikov (MSP), ktorá nadobudla účinnosť 1. 1. 2005,
- modelové vyhlásenie, ktoré môžu jednotlivé spoločnosti vyplniť pri žiadaní o podporu zo systémov podpory pre MSP, keď chcú zistiť, či patria medzi MSP.

© Fotografia na obálke: Gettyimages

© Fotografie: Thinkstock

Europe Direct je služba, ktorá vám pomôže nájsť odpovede na vaše otázky o Európskej únii.

**Bezplatné telefónne číslo (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Za poskytnutie informácií sa neplatí, podobne ako za väčšinu hovorov (niektorí mobilní operátori, verejné telefónne automaty alebo hotely si však môžu účtovať poplatok).

Viac doplňujúcich informácií o Európskej únii je k dispozícii na internete. Sú dostupné cez server Európa (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2015.

Print	ISBN 978-92-79-45313-7	doi:10.2873/749555	ET-01-15-040-SK-C
PDF	ISBN 978-92-79-45311-3	doi:10.2873/848175	ET-01-15-040-SK-N

© Európska únia, 2015

Rozmnožovanie je povolené len so súhlasom autora.

OBSAH

Úvod	3
Prečo európska definícia MSP?	4
Ciele tejto príručky	6
Uplatňovanie definície MSP	7
Prehľad postupu určovania, či podnik patrí medzi MSP	8
Krok 1: Ste podnikom? (článok 1)	9
Krok 2: Ktoré kritériá je potrebné overiť a aké sú hraničné hodnoty? (článok 2)	10
Krok 3: Na čo sa tieto kritériá vzťahujú?	12
<i>Kritérium 1: počet pracovníkov (článok 5)</i>	12
<i>Kritériá 2 a 3: Ročný obrat a celková bilančná suma (článok 4)</i>	13
Krok 4: Ako tieto údaje vypočítať?	15
<i>Ste samostatným podnikom? (článok 3 ods.1)</i>	16
<i>Ste partnerským podnikom? (článok 3 ods. 2)</i>	18
<i>Ste prepojeným podnikom? (článok 3 ods. 3)</i>	21
Záver	24
Príklady	25
Východiská súčasnej definície MSP a príručky pre používateľov	31
Slovník pojmov	33
Prílohy	37
<i>Text odporúčania</i>	38
<i>Modelové vyhlásenie</i>	44

Kategóriu mikropodnikov a malých a stredných podnikov tvoria podniky, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 miliónov EUR a/alebo ktorých celková ročná bilančná suma nepresahuje 43 miliónov EUR.

*Výňatok z článku 2 prílohy
k odporúčaniu 2003/361/ES*

ÚVOD

*„Deväť z každých 10 podnikov sú MSP
a MSP vytvárajú dve z každých troch
pracovných miest.“*

*Hlavnou prioritou predsedu Komisie
Junckera je nový impulz pre
zamestnanosť, rast a investície*

„Zamestnanosť, rast a investície sa v Európe obnovia len v prípade vytvorenia priaznivého regulačného prostredia a podpory atmosféry podnikania a vytvárania pracovných miest. Nesmieme brzdiť inováciu a konkurencieschopnosť príliš reštriktívnymi a podrobnými predpismi, najmä keď ide o malé a stredné podniky (MSP). MSP tvoria základ nášho hospodárstva, pričom vytvárajú viac než 85 % nových pracovných miest v Európe. Musíme ich preto zbaviť predpisov, ktoré predstavujú nadmerné zaťaženie.“

*Jean-Claude Juncker,
predseda Európskej komisie*

MSP: hybná sila európskeho hospodárstva

Mikropodniky a malé a stredné podniky sú hybnou silou európskeho hospodárstva. Prispievajú k tvorbe pracovných miest a hospodárskemu rastu a zabezpečujú sociálnu stabilitu. V roku 2013 poskytovalo viac ako 21 miliónov MSP v celej EÚ 88,8 milióna pracovných miest. Deväť z každých 10 podnikov tvoria MSP a MSP vytvárajú dve z každých troch pracovných miest. MSP tiež podnecujú podnikateľského ducha a inovácie v celej EÚ a majú preto zásadný význam z hľadiska podpory konkurencieschopnosti a zamestnanosti.

Vzhľadom na ich význam pre európske hospodárstvo sú MSP stredobodom pozornosti politiky EÚ. Cieľom Európskej komisie je podporovať

podnikanie a zlepšovať podnikateľské prostredie pre MSP, aby tieto podniky mohli v súčasnej globalnej ekonomike rozvinúť svoj plný potenciál.

Určenie skutočných MSP

MSP majú mnoho rôznych podôb a veľkostí; v dnešnom zložitom podnikateľskom prostredí však môžu mať úzke finančné, prevádzkové alebo riadiace vzťahy s inými podnikmi. Vzhľadom na tieto vzťahy je často ťažké presne rozlíšiť, či ide o MSP alebo o väčší podnik. Definícia MSP je praktickým nástrojom, ktorý má MSP pomôcť pri sebahodnotení, aby mohli získať plnú podporu EÚ a jej členských štátov.

PREČO EURÓPSKA DEFINÍCIA MSP?

Jedným z hlavných cieľov odporúčania o MSP je zabezpečiť, aby sa podporné opatrenia poskytovali len tým podnikom, ktoré ich skutočne potrebujú. Definícia MSP sa preto vzťahuje na všetky politiky, programy a opatrenia, ktoré Európska komisia vypracováva a uskutočňuje pre MSP. Vzťahuje sa aj na tie druhy štátnej pomoci, pre

ktoré neexistujú žiadne *ad hoc* usmernenia¹. Rozhodnúť o tom, či spoločnosť patrí do kategórie MSP, však nie je také jednoduché, ako by sa mohlo zdať.

¹ Nie všetky pravidlá štátnej pomoci sa držia striktného výkladu definície MSP. Niektoré z nej priamo vychádzajú, iné ju uplatňujú len sčasti, a v ďalších prípadoch sa uplatňujú osobitné usmernenia. V prípade, že podnik dostáva podporu od štátu je preto vždy potrebné dôkladne overiť príslušný právny základ.

Aká podpora EÚ je dostupná pre MSP?

Prehľad hlavných možností financovania dostupných pre európske MSP je uvedený na stránke:

<http://europa.eu/!RT38Ny>

Veľkosť nie je všetko

Pri určovaní toho, či podnik je, alebo nie je MSP, nie je veľkosť podniku (počet pracovníkov, obrat a celková súvaha) jediným faktorom, ktorý by sa mal zohľadniť. Podnik môže byť v skutočnosti z týchto hľadísk veľmi

malý, ale ak má prístup k značným dodatočným zdrojom (napr. preto, že je vlastnený, prepojený alebo previazaný partnerským vzťahom s väčším podnikom), nemusí byť oprávnený na postavenie MSP. V prípade podnikov so zložitejšou štruktúrou môže byť preto potrebná analýza každého jednotlivého prípadu, aby sa zabezpečilo, že za MSP sa budú považovať iba tie podniky, ktoré napĺňajú podstatu odporúčania MSP.

MSP a iné podniky: hlavné kritériá

„Ak má podnik prístup k značným dodatočným zdrojom, nemusí byť oprávnený na postavenie MSP.“

VEĽKOSŤ	A	ZDROJE
• počet pracovníkov • obrat • celková súvaha		• vlastníctvo • partnerstvá • prepojenia

Pomoc pri prechádzaní narušeniam hospodárskej súťaže

Na jednotnom trhu bez vnútorných hraníc a v čoraz globalizovanejšom podnikateľskom prostredí je nevyhnutné, aby opatrenia na podporu MSP boli založené na jednotnej definícii. Neexistencia jednotnej definície by mohla viesť k nejednotnému uplatňovaniu politík, a mohla by teda narušiť hospodársku súťaž v členských štátoch. Podnik v jednom členskom štáte by napríklad mohol mať na pomoc nárok, zatiaľ čo podnik v inom členskom štáte s takou istou veľkosťou a štruktúrou by nárok mať nemusel. Jednotná definícia pomáha zlepšiť koherentnosť a účinnosť politiky v oblasti MSP v celej EÚ. Toto všetko je ešte potrebné aj vzhľadom na značné vzájomné pôsobenie medzi vnútroštátnymi opatreniami a opatreniami EÚ, ktorých cieľom je pomôcť MSP v takých oblastiach, ako je financovanie regionálneho rozvoja a výskumu.

Špecifický súbor problémov

Určiť, ktoré podniky skutočne sú MSP, je dôležité aj preto, že MSP potrebujú pomoc, ktorú iné podniky nepotrebujú. V porovnaní s inými podnikmi čelia MSP špecifickému súboru problémov:

- **zlyhania trhu:** skutočné MSP často čelia zlyhaniu trhu, v dôsledku ktorých je prostredie, v ktorom pôsobia a súťažia s ostatnými účastníkmi trhu, náročnejšie. K zlyhaniu trhu môže dôjsť v oblastiach, ako sú financie (predovšetkým rizikový kapitál), výskum, inovácie alebo predpisy v oblasti životného prostredia. MSP môžu mať problém získať prístup k financovaniu alebo investovať do výskumu a inovácií, prípadne im môžu chýbať zdroje na splnenie požiadaviek predpisov v oblasti životného prostredia.
- **štrukturálne prekážky:** MSP musia často prekonávať štrukturálne prekážky, ako je napríklad nedostatok riadiacich a technických zručností, nepružnosť trhov práce

„MSP potrebujú pomoc, ktorú iné podniky nepotrebujú.“

a obmedzená informovanosť o príležitostiach na rozšírenie pôsobenia do zahraničia.

Vzhľadom na pomerný nedostatok finančných prostriedkov je dôležité, aby boli výhody programov na podporu MSP vyhradené pre skutočné MSP. Na tento účel definícia MSP zahŕňa niekoľko opatrení proti jej obchádzaniu. Zjednodušený prístup uplatňovaný v tejto príručke by sa nemal využívať na ospravedlnenie vytvárania umelých podnikových štruktúr zameraných na obchádzanie tejto definície.

Členské štáty nie sú povinné túto definíciu využívať, Komisia ich však vyzýva, rovnako ako Európsku investičnú banku (EIB) a Európsky investičný fond (EIF), aby ju uplatňovali v čo najväčšej miere.

CIELE TEJTO PRÍRUČKY

Informácie obsiahnuté v tejto príručke sú určené predovšetkým pre dve skupiny adresátov:

- **podnikateľov:** podnikateľov, ktorí prevádzkujú mikropodniky alebo malé a stredné podniky a ktorí sa chcú uchádzať o granty alebo pôžičky určené pre MSP. Týchto podnikateľov môže tiež zaujímať, či spĺňajú kritériá na využívanie osobitných právnych ustanovení alebo znížených poplatkov pre MSP;
- **úradníkov:** na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni, ktorí vypracovávajú a spravujú rôzne programy, spracúvajú žiadosti a zaisťujú, aby spoločnosti spĺňali kritériá oprávnenosti na podporu.

V tejto príručke sa **podrobne vysvetľuje, ako určiť, či podnik patrí medzi MSP**. Príručka zahŕňa aj **slovník pojmov** používaných v definícii MSP alebo pri jej uplatňovaní v praxi, ako aj **modelový formulár na sebahodnotenie**. Vo formulári sa uvádza prehľad údajov, ktoré musí podnik poskytnúť pri žiadaní o podporu pre MSP. Správne orgány ho môžu používať pri určovaní, či je spoločnosť malým a stredným podnikom. Keďže používanie tohto formulára je dobrovoľné, správne orgány členských štátov môžu obsah formulára upraviť tak, aby vyhovoval obvyklej vnútroštátnej praxi.

Zaregistrovať sa ako MSP možno na viacerých miestach

Podniky sa môžu zaregistrovať ako MSP na viacerých miestach. V závislosti od programu financovania a riadiaceho orgánu (na európskej, vnútroštátnej, alebo regionálnej úrovni), ktorému sa predkladajú žiadosti, sa budú uplatňovať osobitné postupy registrácie. Snahou je umožniť čo najviac online registrácií.

Webová lokalita „Vaša Európa“ poskytuje informácie o programoch financovania a podľa potreby a dostupnosti vás nasmeruje k príslušnému registračnému miestu.

http://europa.eu/youreurope/business/funding-grants/eu-programmes/index_en.htm

Jedným z príkladov je Register príjemcov na portáli účastníkov programu Horizont 2020.

<http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/organisations/register.html>

Potrebuje d'alšiu pomoc?

Na webovej lokalite venovanej definícii MSP je k dispozícii rubrika často kladené otázky, ktorá sa pravidelne aktualizuje.

Na tejto webovej lokalite sú takisto k dispozícii na stiahnutie všetky dostupné jazykové verzie tejto príručky.

MSP môžu otázky k tejto téme zasielať aj na adresu:

GROW-SME-DEFINITION@ec.europa.eu

UPLATŇOVANIE DEFINÍCIE MSP

Priemerný európsky podnik zamestnáva najviac šesť ľudí a, bez toho, aby sme sa hlbšie zaoberali podrobnosťami jeho situácie, považoval by sa za MSP. Definícia, ktorá sa uplatňuje v tejto príručke, však zohľadňuje možné vzťahy s inými podnikmi. V niektorých prípadoch z týchto vzťahov vyplýva, najmä ak vytvárajú významné vlastnícke väzby alebo poskytujú prístup k dodatočným finančným prostriedkom alebo iným zdrojom, že podnik nie je MSP.

MSP: tri kategórie

V rámci definície MSP sa rozlišujú tri rôzne kategórie podnikov. Každá kategória zodpovedá druhu vzťahu, ktorý by podnik mohol mať s iným podnikom. Toto rozlíšenie je potrebné, aby sa získal jasný obraz o ekonomickej situácii podniku a vylúčili sa podniky, ktoré nie sú skutočnými MSP.

Týmito kategóriami sú:

- **samostatné podniky:** ak je podnik úplne nezávislý, alebo má jedno či viac menších partnerstiev (každé menej ako 25 %) s inými podnikmi (pozri stranu 16: „Ste samostatným podnikom?“);
- **partnerské podniky:** ak majetková účasť iných podnikov v podniku dosahuje najmenej 25 %, ale najviac 50 %, ide o vzťah medzi partnerskými podnikmi (pozri stranu 18: „Ste partnerským podnikom?“);
- **prepojené podniky:** ak majetková účasť iných podnikov v podniku presiahne hranicu 50 %, tieto podniky sa považujú za prepojené (pozri stranu 21: „Ste prepojeným podnikom?“).

Kontrola

Dôležitým pojmom v rámci definície MSP je pojem kontroly, a to tak právnej, ako aj faktickej. Kontrola určuje, či sa podnik považuje za partnerský podnik alebo prepojený podnik. Pritom je potrebné posúdiť nielen imanie alebo podiely, ale tiež kontrolu, ktorú má jeden podnik nad druhým.

Výpočet, či podnik patrí medzi MSP

V závislosti od kategórie, do ktorej podnik patrí, môže byť pri výpočte, či podnik patrí medzi MSP, potrebné zahrnúť údaje jedného alebo viacerých iných podnikov. Podnik si na základe výsledku výpočtu môže overiť, či spĺňa podmienku počtu pracovníkov a aspoň jeden z finančných limitov stanovených v definícii (pozri stranu 10: „Ktoré kritériá je potrebné overiť a aké sú hraničné hodnoty“ a stranu 15: „Ako tieto údaje vypočítať?“) Podniky, ktoré tieto hraničné hodnoty prekračujú, sa nepovažujú za MSP.

Na strane 25 a nasledujúcich stranách je uvedených niekoľko užitočných príkladov, ktoré objasnia možné vzťahy medzi podnikmi a rozsah, v akom sa musia zohľadniť pri výpočte MSP.

PREHĽAD POSTUPU URČOVANIA, ČI PODNIK PATRÍ MEDZI MSP

Postup určovania, či podnik patrí medzi MSP pozostáva zo štyroch krokov:

Krok 1. Ste podnikom?

Prvým krokom k tomu, aby ste sa kvalifikovali ako MSP, je, že ste považovaný za podnik.

Krok 2. Ktoré kritériá je potrebné overiť a aké sú hraničné hodnoty?

Druhým krokom je určiť, ktoré kvalifikačné kritériá a hraničné hodnoty treba uplatniť.

Krok 3. Na čo sa tieto kritériá vzťahujú?

Tretím krokom je vyložiť význam jednotlivých kritérií a správne ich uplatniť.

Krok 4. Ako tieto údaje vypočítať?

Štvrtým krokom je určiť, ktoré údaje je potrebné zohľadniť a posúdiť na základe hraničných hodnôt, a v akých množstvách alebo pomeroch. Na tento účel musí podnik najprv určiť, či je **samostatným** podnikom, **partnerským** podnikom alebo **prepojeným** podnikom.

Ste podnikom? (článok 1)

Krok 1

Prvým krokom k tomu, aby ste sa kvalifikovali ako MSP, je, že ste považovaný za podnik.

Podľa definície MSP sa za podnik považuje „každý subjekt, ktorý vykonáva hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právnu formu“. Toto znenie odráža terminológiu, ktorú vo svojich rozsudkoch používa Európsky súdny dvor.

Určujúcim faktorom je pritom hospodárska činnosť, nie právna forma.

V praxi to znamená, že za podnik sa môžu považovať samostatne zárobkovo činné osoby, rodinné firmy, partnerstvá a združenia alebo akékoľvek iné subjekty, ktoré pravidelne vykonávajú hospodársku činnosť.

Za hospodársku činnosť sa zvyčajne považuje „predaj výrobkov alebo služieb za stanovenú cenu na určitom/priamom trhu“.

Ktoré kritériá je potrebné overiť a aké sú hraničné hodnoty? (článok 2)

Krok 2

V definícii MSP sa berú do úvahy tieto tri kritériá:

→ počet pracovníkov,

→ ročný obrat,

→ celková ročná bilančná suma.

Kategóriu mikropodnikov a malých a stredných podnikov tvoria podniky, ktoré:

→ zamestnávajú menej než 250 osôb a

→ majú buď ročný obrat, ktorý nepresahuje 50 miliónov EUR, ALEBO celkovú ročnú súvahu nepresahujúcu 43 miliónov EUR.

Aby sa podnik mohol považovať za MSP, musí splniť kritérium počtu pracovníkov. Môže sa však rozhodnúť, či bude spĺňať **bud'** maximálnu hodnotu stanovenú pre obrat **alebo** maximálnu

zamestnávajú < 250 osôb

a

< alebo = 50 miliónov EUR

alebo

< alebo = 43 miliónov EUR

hodnotu stanovenú pre bilančnú sumu. **Nemusi** spĺňať obe požiadavky, pričom jednu z nich **môže aj presiahnuť** bez toho, aby to malo vplyv na jeho postavenie MSP.

Definícia ponúka uvedenú možnosť výberu, keďže podniky pôsobiace v oblasti obchodu a distribúcie majú vzhľadom na svoju povahu vyšší obrat ako podniky pôsobiace v oblasti výroby. Možnosť voľby medzi týmto kritériom a bilančnou sumou,

ktorá odráža celkové imanie podniku, zabezpečuje, že k MSP zaoberajúcim sa rôznymi druhmi hospodárskej činnosti sa pristupuje rovnako.

Porovnaním svojich údajov s hraničnými hodnotami pre tieto tri kritériá môže podnik určiť, či je mikropodnikom, malým podnikom alebo stredným podnikom.

- **mikropodniky** sú definované ako podniky, ktoré zamestnávajú menej než 10 osôb a ktorých ročný obrat alebo celková ročná bilančná suma nepresahuje 2 mil. EUR,
- **malé podniky** sú definované ako podniky, ktoré zamestnávajú menej než 50 osôb a ktorých ročný obrat alebo celková ročná bilančná suma nepresahuje 10 mil. EUR,
- **stredné podniky** sú definované ako podniky, ktoré zamestnávajú menej než 250 osôb a ktorých ročný obrat alebo celková ročná bilančná suma nepresahuje 50 mil. EUR.

Aké údaje máte použiť?

Pri výpočtoch by ste mali použiť údaje z poslednej schválenej ročnej závierky. Novozaložené podniky, ktoré ešte nemajú schválenú ročnú účtovnú závierku, by mali predložiť vyhlásenie zahŕňajúce odhad v dobrej viere² (vo forme podnikateľského plánu) vykonaný v priebehu účtovného roka. Tento podnikateľský plán by mal pokrývať celé obdobie (účtovné roky) až dovtedy, kým subjekt nevytvorí obrat (pozri článok 4 prílohy k odporúčaniu na strane 40).

² Ďalšie informácie o podkladových dokumentoch nájdete v slovníku pojmov.

HRANIČNÉ HODNOTY (článok 2)

Kategória podniku	Počet pracovníkov: ročná pracovná jednotka (RPJ)	Ročný obrat	Celková ročná bilančná suma
Stredné podniky	< 250	≤ 50 miliónov EUR	≤ 43 miliónov EUR
Malé podniky	< 50	≤ 10 miliónov EUR	≤ 10 miliónov EUR
Mikropodniky	< 10	≤ 2 milióny EUR	≤ 2 mil. EUR

Na čo sa tieto kritériá vzťahujú?

Krok 3

Kritérium 1: počet pracovníkov (článok 5)

Počet pracovníkov je povinným kritériom slúžiacim na určenie toho, či podnik možno považovať za MSP, a ak áno, do ktorej kategórie MSP patrí. Ak podnik toto kritérium nespĺňa, nemôže sa považovať za MSP.

Osoby, ktoré sa započítavajú do počtu pracovníkov

Kritérium počtu pracovníkov sa vzťahuje na pracovníkov pracujúcich na plný pracovný čas, čiastočný pracovný čas, dočasných a sezónnych pracovníkov a zahŕňa:

- zamestnancov,
- osoby pracujúce pre podnik, ktoré doň boli vyslané a považujú sa za zamestnancov podľa vnútroštátneho práva (to môže zahŕňať aj dočasných zamestnancov alebo tzv. prenájomných zamestnancov),
- vlastníkov/manažérov,
- partnerov vykonávajúcich pravidelnú činnosť v podniku, ktorí majú z podniku finančný prospech.

Osoby, ktoré sa do počtu pracovníkov nezapočítavajú

- uční alebo študenti, ktorí absolvujú odbornú prípravu a majú zmluvy o učňovskej príprave alebo odbornom výcviku,
- zamestnanci na materskej alebo rodičovskej dovolenke.

Ako sa vymedzuje pojem „zamestnanec“?

Platia vnútroštátne pracovnoprávne predpisy. Tie sa v jednotlivých krajinách líšia, napríklad pokiaľ ide o dočasných pracovníkov, ktorí pracujú ako nezávislí dodávatelia, alebo pracovníkov prenájatých od agentúry dočasného zamestnávania. Aby ste zistili, ako je pojem „zamestnanec“ definovaný vo vnútroštátnych právnych predpisoch vašej krajiny, obráťte sa na orgány svojho členského štátu.

Vyjadrenie počtu pracovníkov

Základný počet pracovníkov sa vyjadruje v ročných pracovných jednotkách (RPJ). Osoby, ktoré v rámci podniku alebo v jeho mene pracovali na plný pracovný čas počas celého referenčného roka, sa považujú za

jednu jednotku. Pracovníci na čiastočný pracovný čas, sezónni pracovníci a osoby, ktoré nepracovali celý rok, sa započítavajú ako zlomky jednej jednotky.

Kritériá 2 a 3: Ročný obrat a celková bilančná suma (článok 4)

Ročný obrat

Ročný obrat sa určuje na základe výpočtu príjmov, ktoré podnik počas príslušného roka získal z predaja výrobkov a poskytovania služieb, ktoré patria k bežným činnostiam spoločnosti, po odpočítaní prípadných zliav. Obrat by nemal zahŕňať daň z pridanej hodnoty (DPH) ani iné nepriame dane³.

Celková ročná bilančná suma

Celková ročná bilančná suma sa vzťahuje na hodnotu hlavných aktív spoločnosti.⁴

³ Pozri článok 28 smernice Rady 78/660/EHS z 25. júla 1978 o ročnej účtovnej závierke niektorých typov spoločností, vychádzajúcej z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú. v. ES L 222, 14.8.1978, s. 0011-0031).

⁴ Podrobnosti sú uvedené v článku 12 ods. 3 smernice Rady 78/660/EHS z 25. júla 1978, o ročnej účtovnej závierke niektorých typov spoločností, vychádzajúcej z článku 54 ods. 3 písm. g) zmluvy (Ú. v. ES L 222, 14.8.1978, s. 0011-0031, kapitola 2).

Čo sa stane, ak prekročíte určitú hraničnú hodnotu?

Článok 4 ods. 2 poskytuje stabilitu a istotu spoločnostiam, ktoré sa približujú k maximálnym hodnotám a hrozí im, že ich v priebehu výnimočného roka a/alebo na nestálych trhoch dočasne prekročia. Teda, ak podnik v priebehu referenčného roka presiahne maximálne hodnoty pre počet pracovníkov alebo pre finančné ukazovatele, jeho situáciu to neovplyvní a podnik si zachová postavenie MSP, s ktorým začal účtovný rok. Ak však maximálne hodnoty presiahne v dvoch po sebe nasledujúcich účtovných obdobiach, postavenie MSP stratí.

Naopak, podnik môže postavenie MSP získať, ak bol predtým veľkým podnikom, ale následne v dvoch po sebe nasledujúcich účtovných obdobiach klesol pod povolené maximálne hodnoty.

Prípád č.	N (referenčný rok) ⁵	N-1	N-2	Postavenie MSP
1	MSP	Nie je MSP	Nie je MSP	Nie je MSP
2	MSP	MSP	Nie je MSP	MSP
3	MSP	MSP	MSP	MSP
4	MSP	Nie je MSP	MSP	MSP
5	Nie je MSP	MSP	MSP	MSP
6	Nie je MSP	Nie je MSP	MSP	Nie je MSP
7	Nie je MSP	MSP	Nie je MSP	Nie je MSP
8	Nie je MSP	Nie je MSP	Nie je MSP	Nie je MSP

⁵ Posledné schválené účtovné obdobie.

Účelom článku 4 ods. 2 odporúčania týkajúceho sa definície MSP je zabezpečiť, aby podniky, ktoré zaznamenávajú rast, neboli potrestané stratou postavenia MSP, pokiaľ príslušné hraničné hodnoty neprekračujú počas dlhšieho obdobia. V súlade s týmto zámerom sa článok 4 ods. 2 neuplatňuje v prípade podnikov, ktoré príslušné hraničné hodnoty pre MSP prekročia v dôsledku zmeny vlastníctva, po fúzii alebo akvizícii, čo sa zvyčajne nepovažuje za dočasnú situáciu ani za následok nestálosti.

Podniky, v prípade ktorých došlo k zmene vlastníctva, treba posúdiť na základe ich vlastnickej štruktúry v čase uskutočnenia transakcie a nie v čase poslednej účtovnej závierky⁶. K strate postavenia MSP môže preto dôjsť s okamžitou platnosťou.

⁶ Pozri oddiel 1.1.3.1, bod 6 písm. e) rozhodnutia Komisie 2012/838/EÚ z 18. decembra 2012.

Ako tieto údaje vypočítať?

Krok 4

Aby podnik zistil, ktoré údaje má vziať do úvahy a posúdiť vzhľadom na hraničné hodnoty, musí najprv stanoviť, či je:

- **samostatným podnikom** (zďaleka najbežnejšia kategória),
- **partnerským podnikom**, alebo
- **prepojeným podnikom**.

Výpočty pre každý z týchto troch typov podnikov sa líšia a v konečnom dôsledku určujú, či podnik spĺňa jednotlivé maximálne hodnoty stanovené v definícii MSP. V závislosti od situácie môže byť potrebné, aby podnik vzal do úvahy:

- len svoje vlastné údaje,
- časť údajov v prípade partnerského podniku, alebo
- všetky údaje každého podniku, ktorý sa považuje za prepojený s dotknutým podnikom.

nepriame). Geografický pôvod týchto podnikov alebo oblastí, v ktorej podnikajú, nie sú podstatné⁷. Príklady uvedené v tejto príručke ukazujú, v akom rozsahu je vzťah potrebné zohľadniť.

Upozorňujeme, že podniky, ktoré zostavujú konsolidovanú účtovnú závierku, alebo ktoré sú zahrnuté prostredníctvom úplnej konsolidácie v konsolidovanej účtovnej závierke iného podniku, sa zvyčajne považujú za prepojené podniky⁸.

Do úvahy sa musia vziať všetky takéto vzťahy, ktoré podnik má s inými podnikmi (priame alebo

⁷ V prípade, že prepojenie vzniká prostredníctvom fyzických osôb, sú však určujúcim faktorom trhu, na ktorých podniky pôsobia.

⁸ Viac informácií o konsolidácii nájdete v slovníku pojmov.

Ste samostatným podnikom? (článok 3 ods.1)

Definícia

Podnik je samostatný, ak:

→ je úplne nezávislý, t. j. nemá účasť v iných podnikoch a

→ žiadny podnik nemá účasť v ňom

alebo

→ vlastní menej ako 25 % imania alebo hlasovacích práv (podľa toho, ktorá hodnota je vyššia) v jednom alebo vo viacerých iných podnikoch; a/alebo

→ všetky tretie strany vlastnia v podniku najviac 25 % imania alebo hlasovacích práv (podľa toho, ktorá hodnota je vyššia).

alebo

→ nie je prepojený s iným podnikom prostredníctvom fyzickej osoby v zmysle článku 3 ods. 3.

Samostatný podnik

**nie je partnerom iného podniku ani s ním
nie je prepojený
(pozri čl. 3 ods. 1. s. 35) príklady
nepriamych partnerov nájdete na stranách
25, 26 a 29**

Váš podnik je úplne
nezávislý,

alebo

Iný podnik

< 25%

Váš podnik
vlastní menej
ako 25 % (imania
alebo hlasovacích
práv) v inom
podniku

a/alebo

POZNÁMKA

- Je možné mať niekoľko investorov, z ktorých každý má v podniku menej ako 25 % podiel, a stále zostať nezávislým, za predpokladu, že títo investori nie sú navzájom prepojení, ako sa uvádza v časti „Ste prepojeným podnikom?“ na strane 21.
- Ak sú investori prepojení, podnik sa môže v závislosti od konkrétnej situácie považovať za partnerský alebo prepojený podnik (pozri stranu 18: „Ste partnerským podnikom?“ a stranu 21: „Ste prepojeným podnikom?“).

< 25%

Váš podnik

Iný podnik
vlastní menej
ako 25 % podiel
vo vašom
podniku

Ktoré údaje vziať do úvahy? (článok 6 ods. 1)

Ak je podnik nezávislý, na overenie, či spĺňa hraničné hodnoty uvedené v článku 2 odporúčania týkajúceho sa definície, použije iba počet pracovníkov a finančné údaje uvedené v jeho ročnej účtovnej závierke.

Výnimky [článok 3 ods. 2 písm. a) – d)]

Podnik sa môže považovať za nezávislý, teda za podnik, ktorý nemá žiadne partnerské podniky, aj vtedy, keď 25 % hraničnú hodnotu dosahuje alebo presahuje niektorý z týchto typov investorov:

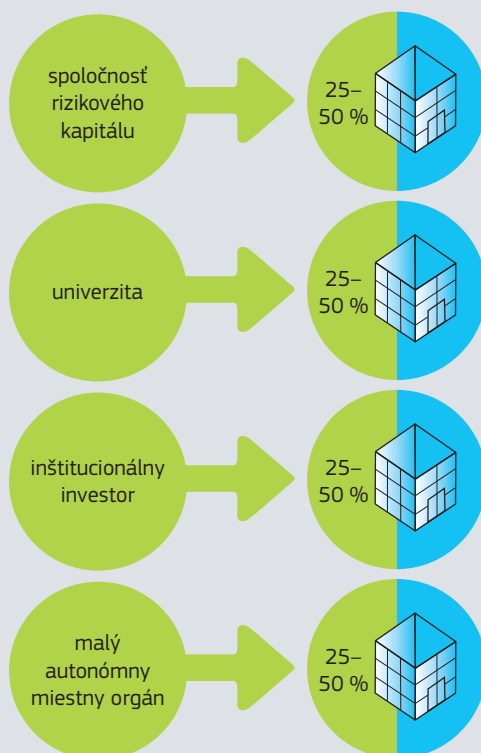
- verejné investičné spoločnosti, spoločnosti rizikového kapitálu a podnikateľské anjeli⁹,
- univerzity alebo neziskové výskumné strediská,
- inštitucionálni investori vrátane regionálnych rozvojových fondov,
- autonómne orgány miestnej samosprávy, ktoré majú ročný rozpočet menší ako 10 miliónov EUR a menej ako 5 000 obyvateľov,

Jeden alebo viacerí z uvedených investorov môžu mať individuálne až 50 % podiel v podniku, za predpokladu, že nie sú s príslušným podnikom prepojení, či už jednotlivo alebo spolu (pojem prepojeného podniku je vysvetlený na strane 21: „Ste prepojeným podnikom?“).

⁹ pozri slovník pojmov Finančná účasť podnikateľských anjelov v tom istom podniku nesmie presahovať 1 250 000 EUR.

Výnimka

podnik možno hodnotiť ako nezávislý aj vtedy, keď 25 – 50 % jeho imania alebo hlasovacích práv vlastní niektorý z týchto typov investorov

Ste partnerským podnikom? (článok 3 ods. 2)

Tento druh vzťahu opisuje situáciu podnikov, ktoré nadviazali určité finančné partnerstvá s inými podnikmi bez toho, aby jeden vykonával faktickú priamu alebo nepriamu kontrolu nad druhým. Partneri sú podniky, ktoré nie sú ani nezávislé, ani vzájomne prepojené.

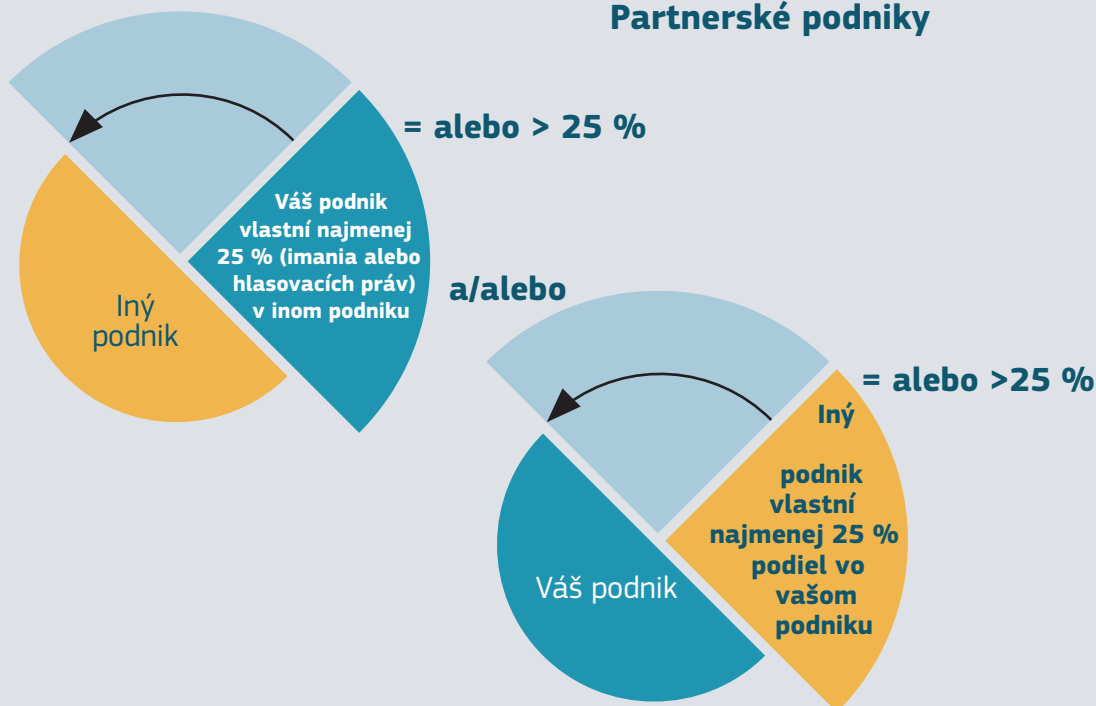
Definícia

Podnik je partnerským podnikom, ak:

- má v inom podniku podiel rovný alebo väčší ako 25 % imania alebo hlasovacích práv, a/alebo, ak má iný podnik podiel rovný alebo väčší ako 25 % v dotknutom podniku a
- podnik nie je prepojený s iným podnikom (pozri stranu 21: „Ste prepojeným podnikom?“). To okrem iného znamená, že hlasovacie práva podniku v inom podniku (alebo naopak) nepresahujú 50 %.

Príklady týkajúce sa nepriamych partnerov nájdete od strany 25.

Partnerské podniky

Ktoré údaje vziať do úvahy? (článok 6 ods. 2, 3 a 4)

Pokiaľ ide o partnerské podniky, príslušný podnik musí pri zisťovaní, či má nárok na postavenie MSP, pripočítať k svojim údajom časť počtu pracovníkov svojho partnera a jeho finančných údajov. Táto časť bude zodpovedať percentuálnemu podielu akcií alebo hlasovacích práv (podľa toho, ktorá z hodnôt je vyššia), ktoré vlastní.

Napríklad, ak podnik vlastní 30 % podiel v inom podniku, pripočíta k vlastným údajom 30 % počtu pracovníkov partnerského podniku, jeho obratu a bilančnej sumy. Ak existuje niekoľko partnerských podnikov, musí sa rovnaký druh výpočtu vykonať pre každý partnerský podnik, ktorý sa nachádza bezprostredne vo vyššom alebo nižšom postavení vo vzťahu k predmetnému podniku.

Okrem toho je potrebné vziať do úvahy pomernú časť údajov každého podniku prepojeného s niektorým z partnerov podniku. Údaje partnera partnerského podniku sa však nezohľadňujú (pozri príklad 2 na strane 26).

V jednotlivých prípadoch môžu byť v záujme zistenia vzťahov medzi posudzovaným podnikom a potenciálnymi partnerskými alebo prepojenými

podnikmi potrebné ďalšie údaje (napr. konsolidácia metódou vlastného imania).

Verejné subjekty (článok 3 ods. 4)

Podnik nie je MSP podľa definície, ak 25 % alebo viac jeho imania alebo hlasovacích práv je priamo alebo nepriamo vo vlastníctve alebo pod kontrolou, či už spoločnou alebo individuálnou, jedného alebo viacerých verejných subjektov. Dôvodom tohto ustanovenia je skutočnosť, že verejné vlastníctvo môže podnikom poskytnúť určité výhody, najmä finančné, v porovnaní s inými podnikmi, ktoré sú financované súkromným kapitálom. Okrem toho nie je často možné vypočítať príslušný počet pracovníkov a finančné údaje verejných subjektov.

Toto pravidlo sa nevzťahuje na kategórie investorov uvedené na strane 17, ako sú univerzity alebo autonómne orgány miestnej samosprávy, ktoré majú podľa vnútroštátneho práva právne postavenie verejného subjektu. Celkový podiel takýchto investorov v podniku môže predstavovať najviac 50 % hlasovacích práv v podniku. Ak podiel presahuje 50 %, podnik sa nemôže považovať za MSP.

Ako vypočítať údaje partnerských podnikov

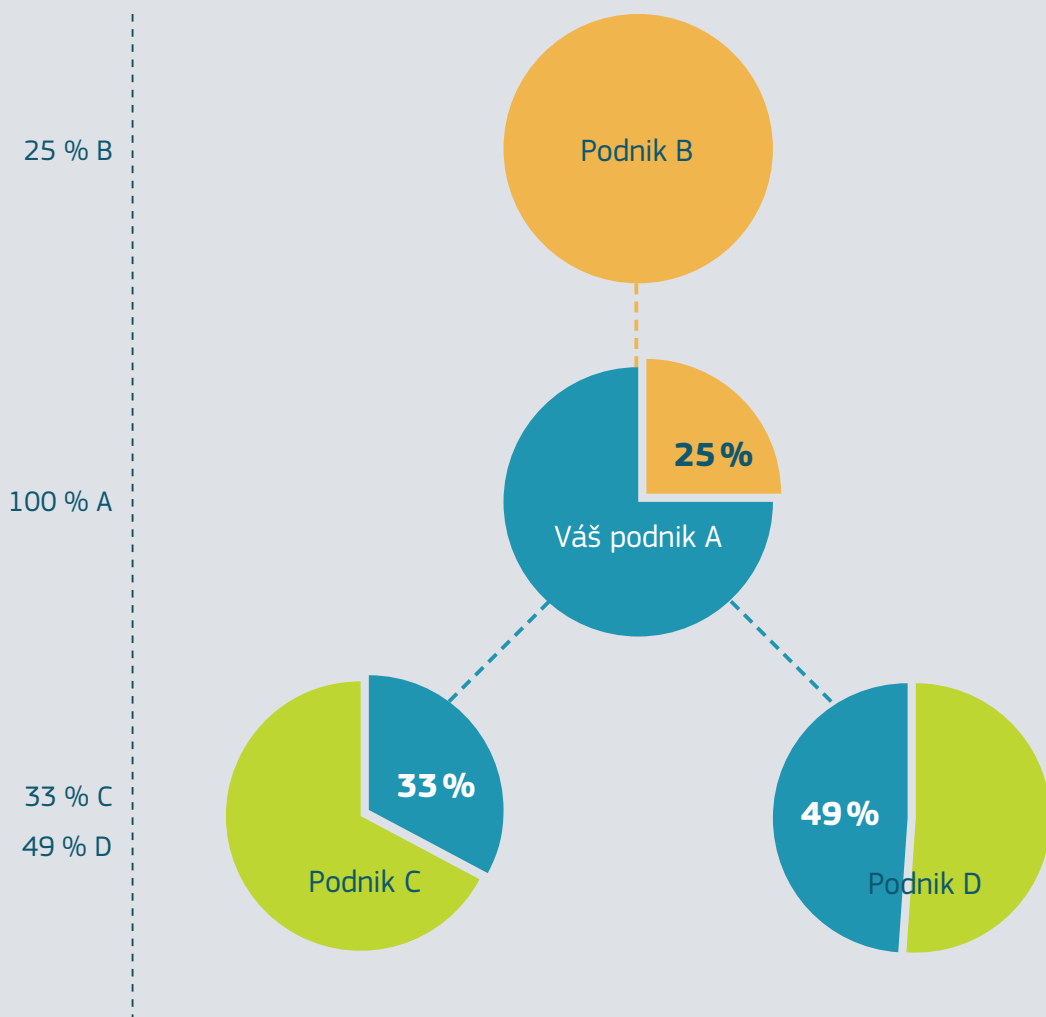
(Percentuálne podiely uvedené ďalej slúžia len na ilustráciu. Ďalšie príklady nájdete na stranách 25 až 30).

Váš podnik A vlastní 33 % podniku C a 49 % podniku D, zatiaľ čo podnik B má 25 % podiel vo vašom podniku.

Pri výpočte počtu svojich pracovníkov a finančných údajov pripočítate k svojim celkovým údajom príslušné percentuálne podiely údajov za podniky B, C a D.

Vaše údaje SPOLU = 100 % A + 25 % B + 33 % C + 49 % D.

Vaše údaje spolu

Ste prepojeným podnikom? (článok 3 ods. 3)

Prepojené podniky sú podniky, ktoré tvoria skupinu prostredníctvom priamej alebo nepriamej kontroly iného podniku nad väčšinou hlasovacích práv v podniku, alebo prostredníctvom možnosti uplatňovať rozhodujúci vplyv na podnik.

A čo franchising?

Dva podniky, ktoré sú previazané prostredníctvom franchisingu, sa nemusia nevyhnutne považovať za prepojené. Závisí to od podmienok konkrétnej zmluvy o franchisingu. Ak však zmluva o franchisingu vytvára jeden zo štyroch skôr uvedených vzťahov, podniky sa považujú za prepojené.

Definícia

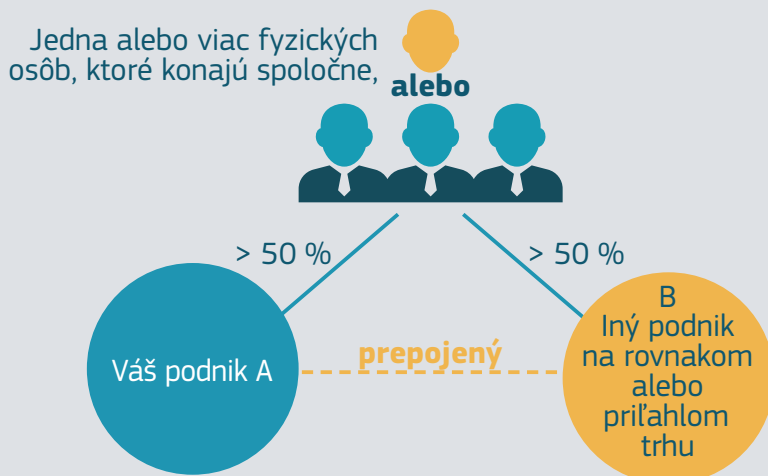
Dva alebo viac podnikov je navzájom prepojených, ak je medzi nimi jeden z nasledujúcich vzťahov:

- jeden podnik má väčšinu hlasovacích práv akcionárov a spoločníkov v inom podniku,
- jeden podnik má právo vymenovať alebo odvolať väčšinu členov správneho, riadiaceho alebo dozorného orgánu iného podniku,
- zmluva medzi podnikmi, alebo ustanovenie zakladacej listiny, spoločenskej zmluvy alebo stanov jedného z podnikov umožňuje jednému z nich uplatňovať rozhodujúci vplyv v druhom podniku,
- jeden podnik môže na základe dohody vykonávať výlučnú kontrolu nad väčšinou hlasovacích práv akcionárov alebo spoločníkov v inom podniku.

Typickým príkladom prepojeného podniku je 100 % vlastnená dcérska spoločnosť.

V prípade, že vzťah tohto druhu vznikne prostredníctvom vlastníctva jednej alebo viacerých fyzických osôb (konajúcich spoločne), dotknuté podniky sa považujú za prepojené, ak pôsobia na rovnakom trhu alebo príťahlých trhoch.¹⁰

¹⁰ Ďalšie informácie nájdete v slovníku pojmov.

Vaše údaje spolu = 100 % of A + 100 % of B

Ktoré údaje vziať do úvahy? (článok 6 ods. 2, 3 a 4)

Pokiaľ ide o prepojené podniky, na účely určenia, či podnik spĺňa hraničné hodnoty počtu pracovníkov a jeden z finančných limitov stanovených v definícii, sa musí k údajom dotknutého podniku pripočítať 100 % údajov prepojeného podniku.

Vo väčšine členských štátov sú takéto podniky zo zákona povinné zostavovať konsolidovanú

účtovnú závierku alebo sú zahrnuté prostredníctvom úplnej konsolidácie do účtovnej závierky iného podniku.

Ak podnik nezostavuje konsolidovanú účtovnú závierku, a podnik, s ktorým je prepojený, je zasa previazaný (je partnerom alebo prepojeným podnikom) s inými podnikmi, dotknutý podnik musí pripočítať 100 % údajov za všetky prepojené podniky a pomerný percentuálny podiel za partnerské podniky.

Ako vypočítať údaje prepojených spoločností

(Percentuálne podiely uvedené ďalej slúžia len na ilustráciu. Ďalšie príklady nájdete na stranách 25 až 30).

Váš podnik A vlastní 51 % podniku C a 100 % podniku D, zatiaľ čo podnik B má 60 % podiel vo vašom podniku.

Vzhľadom na to, že podiel v každom prípade presahuje 50 %, pri výpočte svojho počtu pracovníkov a finančných limitov započítate 100 % údajov za každý zo štyroch dotknutých podnikov.

Vaše údaje SPOLU = 100 % A + 100 % B + 100 % C + 100 % D.

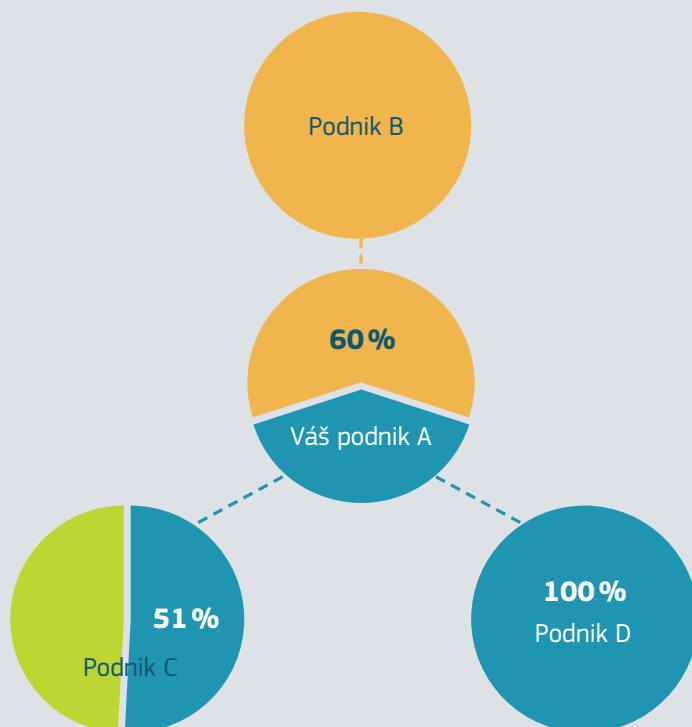
Vaše údaje spolu

100 % B

100 % A

100 % C

100 % D

Zhrnutie: ktoré údaje?

Bez ohľadu na to, či podnik zostavuje konsolidovanú účtovnú závierku, alebo nie, údaje, ktoré sa v konečnom dôsledku vezmú do úvahy, by mali zahŕňať údaje:

- každého partnerského podniku,
- každého podniku, ktorý je s ním prepojený,
- každého podniku, ktorý je prepojený s jedným z jeho partnerov,
- každého z podnikov, ktoré sú prepojené s jeho prepojenými podnikmi,
- každého z partnerov prepojených podnikov.

Partneri partnerov sa pritom neberú do úvahy.

Príklady výpočtov v zložitejších situáciách nájdete na stranách 25 – 30.

A čo údaje partnera partnerského podniku?

Aby sa predišlo zložitým a nekonečným výpočtom, definícia MSP zahŕňa pravidlo, že ak má samotný partnerský podnik ďalších partnerov, musia sa zohľadniť iba údaje partnerského(-ých) podniku(-ov), ktorý(-é) sa nachádza(-jú) bezprostredne vo vyššom alebo nižšom postavení vo vzťahu k nemu (pozri článok 6 ods. 2 na strane 43 a príklad 2 na strane 26).

Čo ak je partner prepojený s iným podnikom?

V tomto prípade musí byť do údajov partnerského podniku zahrnutých 100 % údajov prepojeného podniku (pozri stranu 21 „Ste prepojeným podnikom?“).

Dotknutý podnik by mal potom do svojich vlastných údajov zahrnúť percentuálny podiel zodpovedajúci podielu partnerského podniku (pozri článok 6 ods. 3 na strane 43 a stranu 22: „Ako vypočítať údaje partnerských podnikov“).

ZÁVER

Európska komisia sa domnieva, že definícia MSP je dôležitým nástrojom na uskutočňovanie účinných opatrení a programov na podporu rozvoja MSP a ich úspechu. Preto vyzýva členské štáty spolu s Európskou investičnou bankou a Európskym investičným fondom, aby ju uplatňovali v čo najväčšej miere.

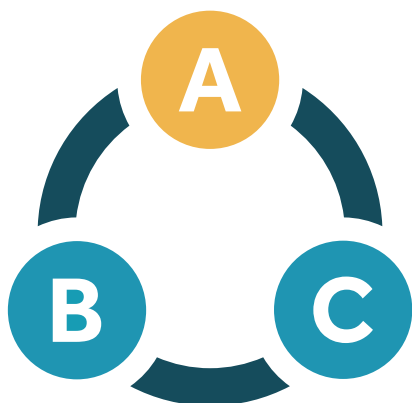
Komisia dúfa, že táto prepracovaná príručka bude pre MSP užitočná a že z opatrení, ktoré v súlade s touto definíciou zavedú európske, vnútroštátne, regionálne a miestne orgány, bude mať prínos veľmi veľký počet podnikov.

Nepatríte do kategórie MSP? Aj pre vás je k dispozícii podpora

Hoci sa táto príručka zameriava na MSP, pre podniky, ktoré nepatria medzi MSP, je k dispozícii veľký počet finančných opatrení a podporných programov.

Informácie o programoch financovania sú k dispozícii na webovej lokalite „Vaša Európa“, ktorá vás podľa potreby a dostupnosti nasmeruje k príslušnému registračnému miestu.

<http://europa.eu/!RT38Ny>

Definícia MSP sa môže ďalej spresniť, pričom Komisia ju v prípade potreby v nasledujúcich rokoch upraví, aby zohľadnila získané skúsenosti a hospodársky vývoj v Európskej únii.

Znenie odporúčania Komisie z roku 2003 a modelové vyhlásenie nájdete na strane 38 a nasledujúcich stranách.

Príklad 1

Prepojenie s dvoma partnermi

Situácia:

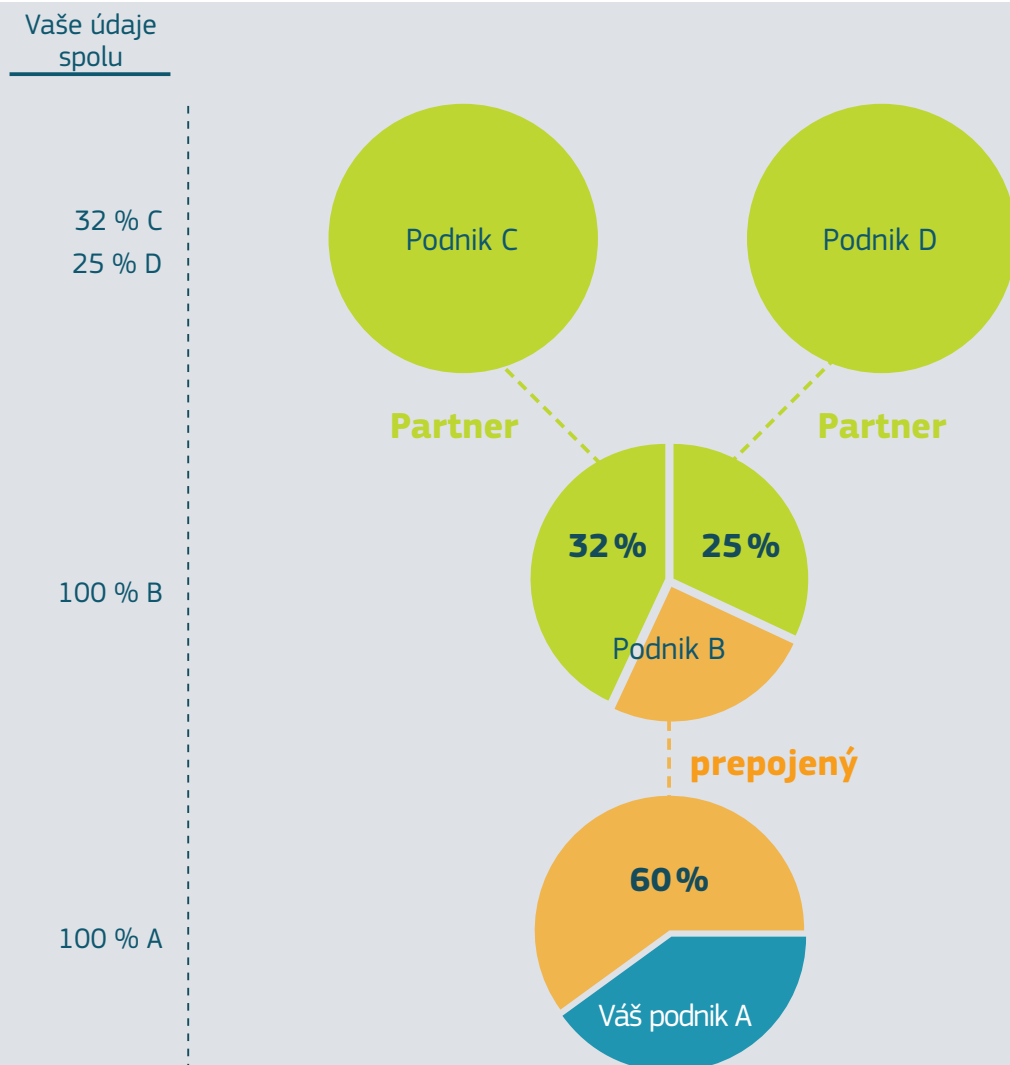
Váš podnik A je prepojený s podnikom B prostredníctvom 60 % podielu, ktorý má podnik B vo vašom podniku.

Podnik B však má aj dvoch partnerov, podniky C a D, ktoré vlastnia 32 % (C) a 25 % (D) podniku B.

Výpočet:

Pri výpočte svojich údajov musíte k údajom za svoj vlastný podnik pripočítať 100 % údajov podniku B plus 32 % údajov podniku C a 25 % údajov podniku D.

Vaše údaje SPOLU = 100 % A + 100 % B + 32 % C + 25 % D.

Príklad 2

Nepriamy partner a prepojený podnik

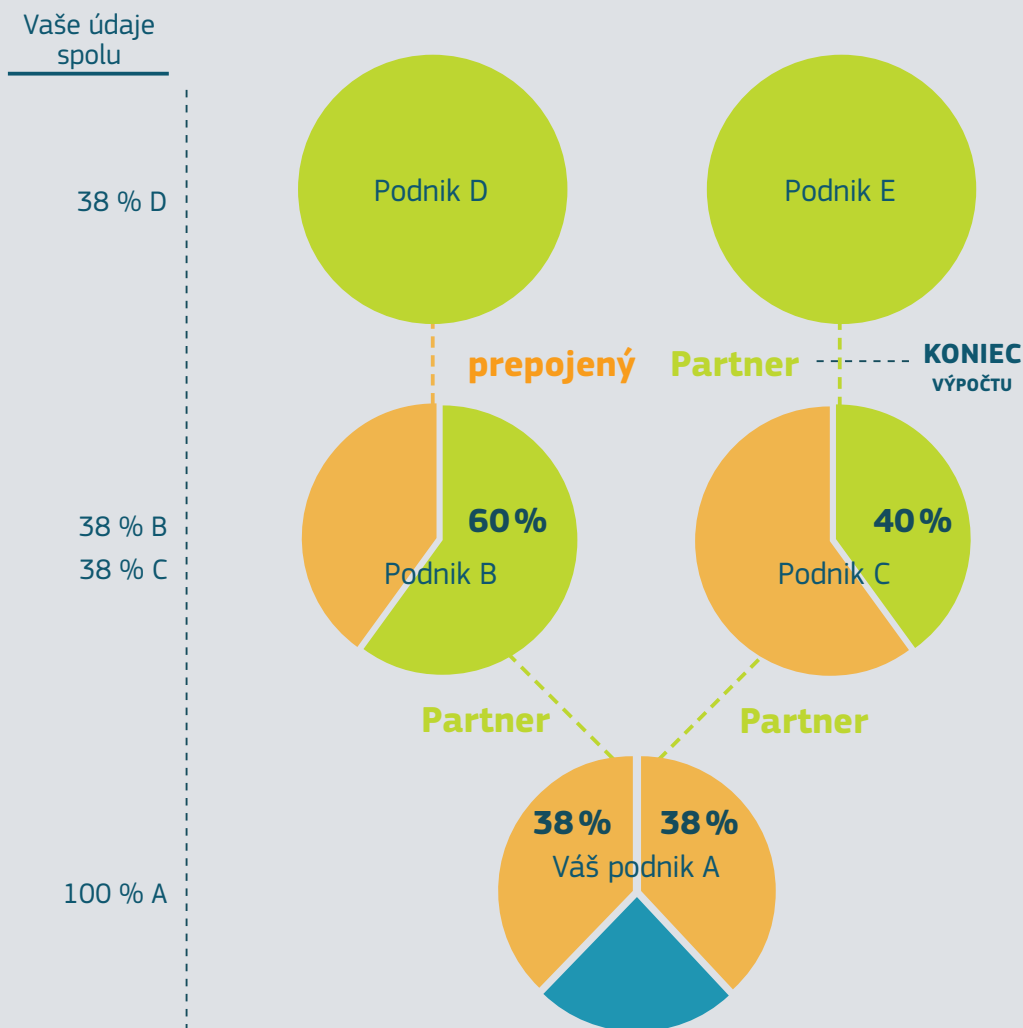
Situácia:

Podniky B a C sú partnermi vášho podniku A, keďže každý má vo vašom podniku 38 % podiel. Podnik B je však prostredníctvom 60 % podielu prepojený s podnikom D a podniky C a E sú partnermi (40 %).

Výpočet:

Pri výpočte svojich údajov musíte k údajom za svoj podnik pripočítať na jednej strane 38 % kumulovaných údajov podnikov B a D (pretože B a D sú prepojené), a na druhej strane len 38 % údajov podniku C. Údaje podniku E do úvahy vziať nemusíte, pretože tento partnerský podnik sa nenachádza bezprostredne vo vyššom postavení vo vzťahu k vášmu podniku (pozri stranu 19: „Ktoré údaje vziať do úvahy?“).

Vaše údaje SPOLU = 100 % A + 38 % (B + D) + 38 % C

Príklad 3

Skupina prepojených podnikov

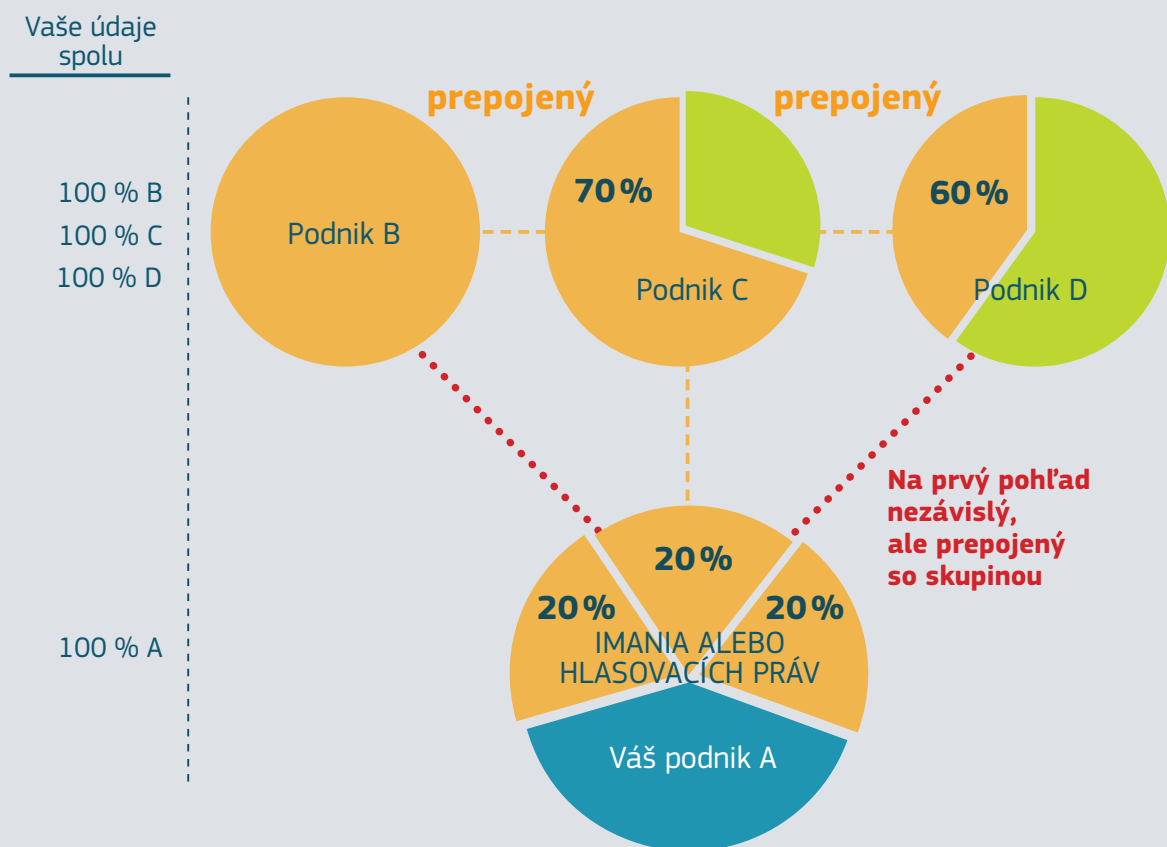
Situácia:

Váš podnik má troch investorov B, C a D, z ktorých každý vlastní 20 % imania vášho podniku alebo hlasovacích práv v ňom. Títo investori sú navzájom prepojení, pričom tvoria skupinu prepojených podnikov: B má 70 % podiel v C, ktorý má 60 % podiel v D.

Výpočet:

Pri výpočte vašich údajov by na prvý pohľad bol váš podnik A nezávislým podnikom, pretože každý investor vlastní menej ako 25 % vášho podniku. Avšak vzhľadom na to, že B, C a D sú navzájom prepojené, ako skupina vlastní 60 % vášho podniku. Preto musíte k údajom za svoj podnik pripočítať 100 % údajov za podniky B, C a D.

Vaše údaje SPOLU = 100 % A + 100 % B + 100 % C + 100 % D.

Príklad 4 *Situácia:*

Verejní a/alebo inštitucionálni partneri, ktorí sa do výpočtu nezahŕňajú

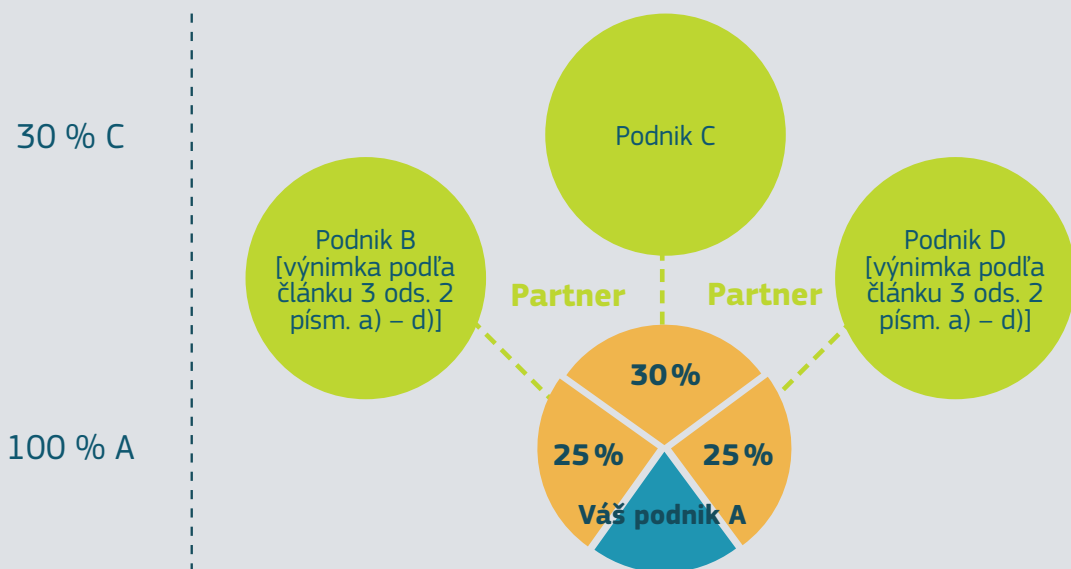
B, C a D sú partnermi vášho podniku A, pričom vlastnia 25 % (B a D) a 30 % (C) jeho akcií. B je však univerzita a D inštitucionálny investor, nie sú navzájom prepojení a ich podiel na hlasovacích právach jednotlivo nepresahuje 50 %. Sú zahrnutí v zozname výnimiek [článok 3 ods. 2 písm. a) až d) odporúčania] a ich údaje sa teda do výpočtu nezahŕňajú.

Výpočet:

Pri výpočte svojich údajov musíte zahrnúť len 100 % svojich vlastných údajov a 30 % údajov podniku C.

Vaše údaje SPOLU = 100 % A + 30 % C

Vaše údaje spolu

Príklad 5 *Situácia:*

Prepojení
verejní a/alebo
inštitucionálni
partneri, ktorí
sa do výpočtu
zahŕňajú

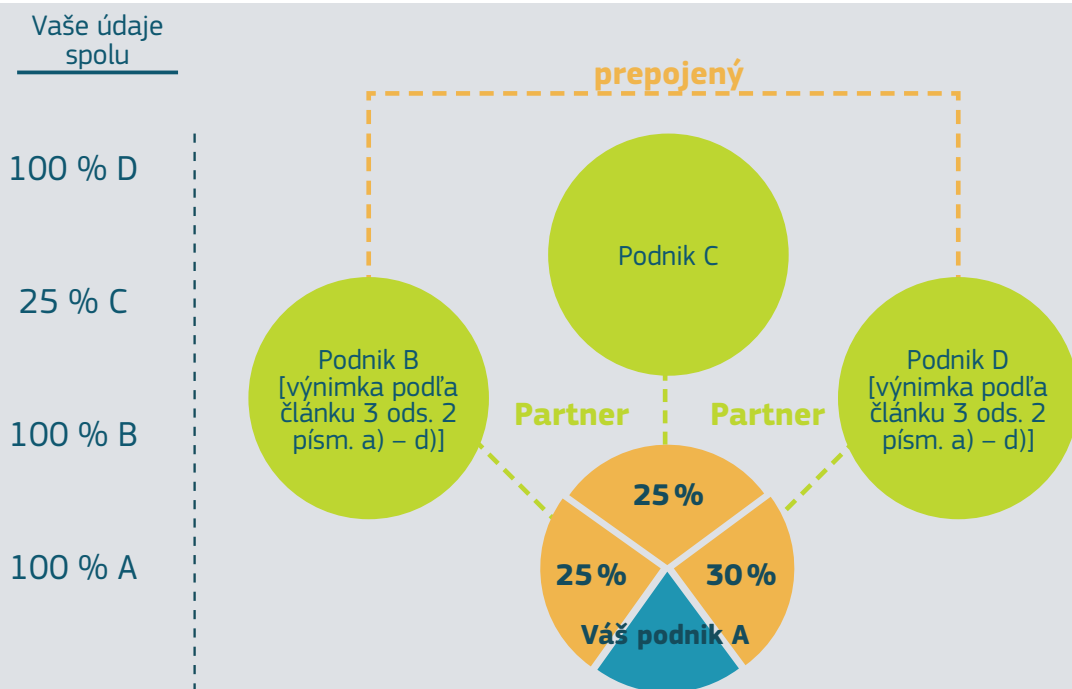
B, C a D sú partnermi vášho podniku A, pričom vlastnia 25 % (B a C) a 30 % (D) jeho akcií. Hoci B je univerzita a D verejná investičná spoločnosť, sú navzájom prepojené a ich kombinovaný podiel na hlasovacích právach je 55 %, čím prekračujú 50 % hraničnú hodnotu pre výnimky. Ich údaje sa preto musia zahrnúť do výpočtu.

Výpočet:

Pri výpočte svojich údajov musíte zahrnúť 100 % svojich vlastných údajov, 25 % údajov podniku C, ako aj spoločný podiel B a D na akciách/hlasovacích právach vo výške 55 %. Avšak, keďže B a D spoločne vlastnia 55 % hlasovacích práv, musíte zahrnúť 100 % ich údajov.

Poznámka: Ak by oba prepojené subjekty boli verejnými subjektmi alebo by boli prepojené s verejnými subjektmi, potom by sa váš podnik nepovažoval za MSP (namiesto toho by sa mal uplatňovať čl. 3 ods. 4 prílohy k odporúčaniu).

Vaše údaje SPOLU = 100 % A + 100 % B + 25 % C + 100 % D.

Príklad 6

Partneri a partneri prepojených podnikov

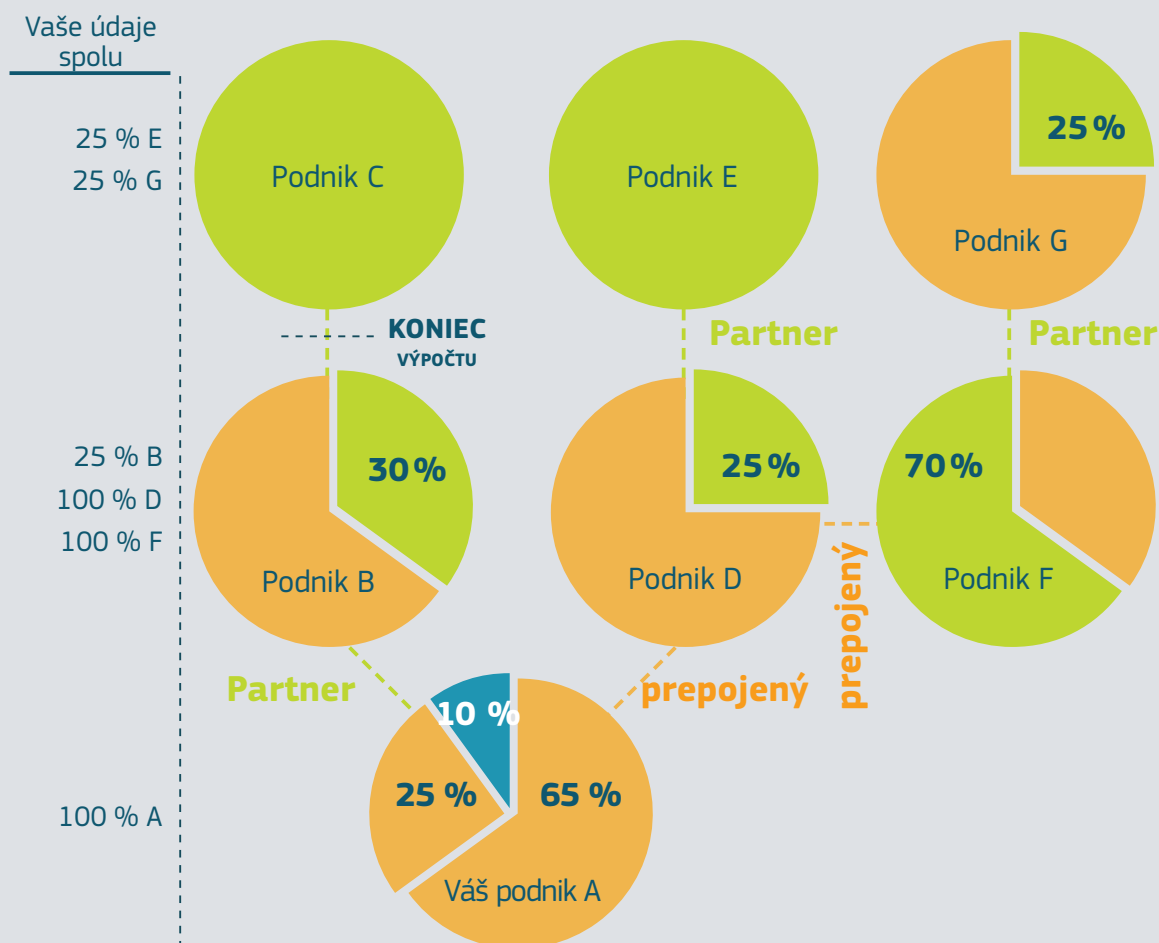
Situácia:

Podnik B je partnerom vášho podniku A prostredníctvom 25 % podielu. Podnik C je partnerom podniku B prostredníctvom 30 % podielu. Váš podnik A je okrem toho prepojený s podnikom D prostredníctvom 65 % podielu. A podnik E je partnerom podniku D prostredníctvom 25 % podielu. Podnik D má prepojenú spoločnosť, ktorá má zase partnera.

Výpočet:

Do úvahy sa musia vziať pomerné údaje všetkých podnikov, ktoré sú partnermi posudzovaného podniku, ako aj partnerov každého prepojeného podniku. Údaje partnerského podniku partnera posudzovaného podniku sa však do úvahy neberú.

Vaše údaje SPOLU = 100 % A + 25 % B + 100 % D + 25 % E + 100 % F + 25 % G.

VÝCHODISKÁ SÚČASNEJ DEFINÍCIE MSP A PRÍRUČKY PRE POUŽÍVATEĽOV

Prvá celoeurópska definícia MSP bola zavedená v roku 1996 (*odporúčanie Komisie 96/280/ES z 3. apríla 1996 týkajúce sa definície malých a stredných podnikov*).

V roku 2003 bola prepracovaná s cieľom zohľadniť celkový hospodársky vývoj a odstrániť osobitné prekážky, ktorým MSP čelia. Uskutočnili sa rozsiahle diskusie medzi Komisiou, členskými štátmi, podnikateľskými organizáciami a odborníkmi, ako aj dve verejné konzultácie, ktoré poskytli vstupy a podporu pre prepracovanie. Výsledkom tohto procesu bolo prijatie *súčasného znenia definície MSP*.

Definícia z roku 2003 je vhodnejšia pre jednotlivé kategórie MSP a lepšie zohľadňuje rôzne druhy vzťahov medzi podnikmi. Pomáha podporovať inovácie a nadväzovanie partnerstiev, pričom súčasne zabezpečuje, že verejné programy sa budú zameriavať len na tie podniky, ktoré podporu skutočne potrebujú.

Pri úpravách definície MSP vykonaných v roku 2003 išlo najmä o:

- aktualizáciu hraničných hodnôt s cieľom sledovať vývoj v oblasti cien a produktivity,
- stanovenie finančných limitov pre rastúci počet mikropodnikov s cieľom podnikníť prijímanie opatrení zameraných na riešenie špecifických problémov, ktorým čelia mikropodniky, najmä v počiatočnej fáze podnikania,
- uľahčenie kapitálového financovania pre MSP poskytnutím zvýhodneného zaobchádzania

určitým investorom, ako sú regionálne fondy, spoločnosti rizikového kapitálu a podnikateľskí anjeli, ako aj malé miestne autonómne samosprávne orgány (viac informácií nájdete na strane 17),

- podporu inovácií a zlepšenie prístupu k výskumu a vývoju tým, že sa umožní, aby univerzity a neziskové výskumné strediská mohli mať finančnú účasť v MSP (viac informácií nájdete na strane 17),
- zohľadnenie rozličných vzťahov medzi podnikmi.

Súčasná definícia MSP v podstate zohľadňuje schopnosť MSP získať externé zdroje financovania. Napríklad podniky, ktoré sú prepojené s inými podnikmi s veľkými finančnými zdrojmi, pokračujú stanovené maximálne hodnoty a neboli by zaradené medzi MSP.

GR pre vnútorný trh, priemysel, podnikanie a MSP pravidelne monitoruje uplatňovanie definície MSP. V roku 2012 sa uskutočnila nezávislá štúdia vychádzajúca z výsledkov hodnotení vykonaných v rokoch 2006 a 2009, ktorá sa zameriavala na to, ako definícia MSP funguje v praxi.

Pomerne malé zmeny v demografii MSP, ktoré nastali od roku 2003, politika „menšej a lepšie zacielennej štátnej pomoci“ a stanoviská väčšiny zainteresovaných strán neodôvodňujú narušenia, ktoré by spôsobili akékoľvek významné zmeny definície. V štúdiu z roku 2012 sa teda dospelo k záveru, že v súčasnosti nie je potrebné významné prepracovanie definície MSP.

V odporúčaniach štúdie sa však navrhlo objasniť uplatňovanie niektorých pravidiel, napr. prostredníctvom ďalších usmernení alebo aktualizácie súčasnej príručky pre používateľov k definícii MSP. Na tento účel sa v rokoch 2013 – 2014 uskutočnilo hodnotenie príručky.

Závery a návrhy vyplývajúce z tohto hodnotenia sú zohľadnené v tomto dokumente.

SLOVNÍK POJMOV

Hospodárska činnosť: Podľa článku 1 odporúčania závisí postavenie MSP v prvom rade od hospodárskej činnosti subjektu, bez ohľadu na jeho právnu formu. Z toho vyplýva, že MSP môžu byť aj samostatne zárobkovo činné osoby, rodinné podniky, ktoré vykonávajú remeselnícke alebo iné činnosti, ako aj partnerstvá či združenia, ktoré pravidelne vykonávajú hospodársku činnosť. Za hospodársku činnosť sa vo všeobecnosti, považuje akákoľvek činnosť spočívajúca v ponúkaní tovaru alebo služieb na určitom trhu za odplatu alebo finančný podiel.

Za hospodárske činnosti sa nepovažujú:

- činnosti, ktoré nezahŕňajú žiadny druh peňažnej úhrady (napr. granty, dotácie a dary), alebo
- činnosti, pre ktoré neexistuje daný/priamy trh, alebo
- činnosti, v prípade ktorých sa vytvorený príjem podniku neodlišuje od osobného príjmu jeho spoločníkov alebo akcionárov¹¹.

Inštitucionálni investori: Európska komisia pojem „inštitucionálni investori“ oficiálne nedefinovala. Za týchto investorov sa však zvyčajne považujú investori, ktorí obchodujú s veľkým objemom cenných papierov v mene veľkého počtu individuálnych malých investorov a ktorí nie sú priamo zapojení do riadenia spoločností, do ktorých investujú. Pojem „inštitucionálny investor“ sa vzťahuje predovšetkým na poisťovne, dôchodkové fondy, banky a investičné spoločnosti, ktoré zhromažďujú úspory a poskytujú trhom finančné prostriedky, tento pojem sa

však vzťahuje aj na iné druhy inštitucionálneho majetku (napr. nadačné fondy, nadácie atď.). Tieto subjekty zvyčajne majú značné aktíva a sú skúsenými investormi¹².

Konajúci spoločne: V kontexte prepojení prostredníctvom fyzických osôb podľa článku 3 ods. 3 prílohy k odporúčaniu o MSP sa rodinné väzby považujú za dostatočné na vyvodenie záveru, že fyzické osoby konajú spoločne¹³. Navyše, fyzické osoby, ktoré spolupracujú s cieľom uplatňovať vplyv na obchodné rozhodnutia dotknutých podnikov, čo týmto podnikom bráni v tom, aby boli považované za hospodársky navzájom nezávislé, sa musia na účely článku 3 ods. 3 štvrtého pododseku uvedenej prílohy považovať za osoby konajúce spoločne, a to bez ohľadu na existenciu zmluvných vzťahov medzi týmito osobami¹⁴.

Odhad príslušných údajov: Vyhlásenie zahŕňajúce odhad v dobrej viere (vo forme podnikateľského plánu) vykonaný v priebehu účtovného roka. Tento podnikateľský plán by mal pokrývať celé obdobie (účtovné roky) až dovtedy, kým subjekt nevytvorí obrat.

Podnikateľský plán by mal minimálne zahŕňať finančné výhľady týkajúce sa výkazu ziskov a strát, súvahy a predpokladaného počtu pracovníkov spoločnosti spolu s výkladovou časťou, ktorá opisuje hlavnú činnosť spoločnosti a jej predpokladané postavenie na trhu. Dokument by mal byť označený dátumom a podpísaný osobou, ktorá má právo prijímať záväzky v mene spoločnosti.

¹¹ Pravidlá účasti na 7. RP: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/fp7/100581/fp7-verification-rules_EN.pdf.

¹² Pozri KOM(2007) 853 v konečnom znení.

¹³ Vec C-8 – *Nordbrandenburger Umesterungs Werke NUW*, Ú. v. EÚ L 353, 13.12.2006, s. 60.

¹⁴ Vec C-110/13 *HaTeFo GmbH v Finanzamt Haldensleben*, Ú. v. EÚ C 112, 14.4.2014, s. 15.

Podnikateľský anjel: Podnikateľskí anjeli (business angels) sú súkromné osoby, ktoré buď samostatne investujú vlastné finančné prostriedky do MSP, alebo prípadne ktoré investujú do syndikátov, v ktorých zvyčajne jeden anjel preberá vedúcu úlohu. Anjeli spravidla nemajú s podnikom žiadne pred-

chádzajúce rodinné vzťahy a prijímajú vlastné investičné rozhodnutia namiesto rozhodovania prostredníctvom nezávislého manažéra. Vedúci anjel syndikátu alebo anjel investujúci samostatne zvyčajne investíciu po jej uskutočnení ďalej sleduje, pričom spoločnosť, do ktorej investoval, pozoruje a poskytuje jej znalosti, skúsenosti a podporu formou mentorstva¹⁵.

Konsolidácia: Úplná konsolidácia – podniky, ktoré sú prostredníctvom úplnej konsolidácie zahrnuté v konsolidovanej účtovnej závierke iného podniku sa zvyčajne považujú za prepojené podniky.

Metóda podielovej konsolidácie – zvyčajne sa používa na konsolidáciu spoločne kontrolovaného subjektu. Súvaha každej konsolidujúcej strany zahŕňa pomernú časť aktív, ktoré spoločne kontroluje, a pomernú časť záväzkov, za ktoré je spoločne zodpovedná. Výkaz ziskov a strát

¹⁵ Správa predsedu expertnej skupiny pre cezhraničné spájanie inovujúcich firiem s vhodnými investormi, s. 15: http://bookshop.europa.eu/en/report-of-the-chairman-of-the-expert-group-on-the-cross-border-matching-of-innovative-firms-with-suitable-investors-pbNB3212296/-p-gid=Iq1EkniO.1lSR00OK4MycO9B0000lIr_OdQ4l;-sid=Plq_3KyOL3q_1fhMLz4he86rOYm5SD6tdOlk=?CatalogCategoryID=C5gKABstvcoAAAEjZJEY4e5L

takejto strany zahŕňa pomernú časť príjmov a výdavkov spoločne kontrolovaného subjektu. Podniky, ktoré sú prostredníctvom podielovej konsolidácie zahrnuté v konsolidovanej účtovnej závierke iného podniku sa zvyčajne považujú za partnerské podniky. Je potrebné predložiť ich samostatné finančné výkazy.

Konsolidácia metódou vlastného imania – investícia do základného imania sa na začiatku zaznamená ako náklad a následne je upravená tak, aby vyjadrovala investorov podiel na čistom zisku alebo strate prepojeného podniku. Podniky, ktoré sú prostredníctvom metódy vlastného imania zahrnuté v konsolidovanej účtovnej závierke iného podniku, sa zvyčajne považujú za partnerské podniky a je za ne potrebné predložiť samostatné účtovné závierky.

Príľahlý/relevantný trh: Príľahlé trhy alebo úzko súvisiace susedné trhy sú trhy, na ktorých sa výrobky alebo služby vzájomne dopĺňajú, alebo patria do sortimentu výrobkov, ktoré vo všeobecnosti kupuje tá istá skupina spotrebiteľov na to isté konečné použitie¹⁶. Do úvahy je tiež potrebné vziať vertikálne vzťahy v hodnotovom reťazci. Relevantným trhom sa rozumie trh, ktorý zahŕňa všetky tie produkty a/alebo služby, ktoré spotrebiteľ vzhľadom na ich vlastnosti, ceny a zamýšľané použitie považuje za vzájomne zameniteľné alebo nahraditeľné. Určitú úlohu môžu zohrávať aj aspekty na strane ponuky, pričom výsledok

¹⁶ Pozri aj Usmernenia o posudzovaní nehorizontálnych fúzií (Ú. v. EÚ C 265, 18.10.2008, s. 6).

posudzovania závisí od povahy skúmaného problému hospodárskej súťaže. Každý prípad sa preto musí posúdiť v závislosti od jeho podstaty a v konkrétnom kontexte¹⁷.

Rozhodujúci vplyv: V súvislosti s článkom 3 ods. 3 sa uplatňovanie „rozhodujúceho vplyvu“ predpokladá vždy, keď je prevádzková a finančná politika podniku ovplyvnená v súlade so želaniami iného podniku.

Pojem „podnik“ uplatňujúci rozhodujúci vplyv zahŕňa verejné subjekty, súkromné subjekty (bez ohľadu na ich právnu formu), ako aj fyzické osoby.

Príklady vzťahov, ktoré by mohli zaistiť rozhodujúci vplyv (na základe konsolidovaného oznámenia Komisie o právomoci podľa nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi):

- akcionár má „práva veta“ s ohľadom na strategické rozhodnutia podniku, hoci sám nemá právomoc takéto rozhodnutia presadiť. Práva veta sa musia vzťahovať na strategické rozhodnutia o obchodnej/finančnej politike, a preto musia ísť nad rámec práv veta, ktoré sú zvyčajne priznané menšinovým akcionárom s cieľom chrániť ich finančné záujmy ako investorov v podniku. Práva veta, ktoré by mohli zaistiť kontrolu, sa spravidla týkajú rozhodnutí o takých otázkach, ako je rozpočet, podnikateľský plán, významné investície alebo vymenovanie vrcholového manažmentu,
- výlučnú kontrolu môžu na právnom základe získať dokonca aj menšinoví akcionári, a to v prípadoch, keď sú s ich podielom spojené osobitné práva (napr. preferenčné podiely, s ktorými sú spojené osobitné práva, ktoré

umožňujú menšinovému akcionárovi určovať podnikateľskú stratégiu cieľovej spoločnosti, napríklad právomoc vymenovať viac ako polovicu členov dozornej rady alebo správnej rady),

- právomoc nadobudnutá na základe dlhodobých zmlúv, ktorá vedie ku kontrole nad riadením podniku a jeho zdrojmi ako v prípade nadobudnutia akcií alebo aktív (ako sú zmluvy o správe podniku podľa vnútroštátneho práva obchodných spoločností alebo iné druhy zmlúv, napr. zmluvy o prenájme podniku, ktoré nájomcovi poskytujú kontrolu nad riadením podniku a jeho zdrojmi napriek tomu, že k prevodu majetkových práv alebo akcií nedôjde),
- rozhodujúci vplyv možno nadobudnúť aj na základe veľmi dôležitých dlhodobých zmlúv o dodávkach alebo úveroch poskytovaných dodávateľmi alebo zákazníkmi spolu so štruktúrnymi väzbami.

Rizikový kapitál

Rizikový kapitál: Rizikový kapitál sa zvyčajne poskytuje na financovanie podnikov, ktoré sú veľmi malé, ktoré sú v počiatočnom štádiu svojej podnikovej existencie a ktoré vykazujú silný potenciál rastu a expanzie. Fondy rizikového kapitálu navyše poskytujú podnikom cenné odborné znalosti a poznatky, obchodné kontakty, hodnotu obchodnej značky a strategické poradenstvo. Tým, že fondy rizikového kapitálu týmto podnikom poskytujú financie a poradenstvo, podnecujú hospodársky rast, prispievajú k vytváraniu pracovných miest a k mobilizácii kapitálu, podporujú vytváranie a rozvoj inováčných podnikov, zvyšujú svoje investície do

¹⁷ Oznámenie Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže Spoločenstva (pozri: Ú. v. ES C 372, 9.12.1997, s. 5-13).

výskumu a vývoja a podporujú podnikanie, inovácie a konkurencieschopnosť¹⁸.

Spoločnosť rizikového kapitálu (venture capital company): Fond investujúci súkromný kapitál/rizikový kapitál je prostriedkom, ktorý viacerým investorom umožňuje spoločne investovať do vlastného kapitálu a cenných papierov viazaných na vlastný kapitál (ako napr. kvázi vlastný kapitál) spoločností, do ktorých sa investuje. Vo všeobecnosti ide o súkromné spoločnosti, ktorých akcie nie sú kótované na žiadnej burze cenných papierov. Fond môže mať podobu obchodnej spoločnosti alebo neregistrovaného zoskupenia, ako je komanditná spoločnosť. Pokiaľ ide o formu, spoločnosť súkromného kapitálu/rizikového kapitálu môže mať napríklad podobu spoločnosti s ručením obmedzeným alebo komanditnej spoločnosti: iba zopár je ich kótovaných na akciových trhoch¹⁹. Spoločnosti rizikového kapitálu

investujú s úmyslom podieľať na raste hodnoty akcií tým, že tieto akcie so ziskom predajú. Táto skutočnosť by mala byť uvedená v ich stanovách.

Spoločnosti firemného rizikového kapitálu (corporate venture capital companies) sa považujú za bežné spoločnosti (napr. vo farmaceutickom odvetví, odvetví dopravy, energetiky atď.), ktoré sa rozhodnú, že ako svoju vedľajšiu činnosť budú investovať finančné prostriedky do inej spoločnosti (zvyčajne začínajúcej) a zároveň pokračujú vo svojej hlavnej činnosti. Preto nie sú typom investorov, ktorý sa berie do úvahy v súvislosti s článkom 3 ods. 2 písm. a) až d). Tento smer uvažovania podporuje aj nariadenie č. 345/2013²⁰ o európskych fondoch rizikového kapitálu, podľa ktorého by spoločnosti firemného rizikového kapitálu neboli oprávnené na označenie EuVECA.

¹⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0345&from=EN> Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 345/2013 zo 17. apríla 2013 o európskych fondoch rizikového kapitálu.

¹⁹ Pozri: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:520075C1719:EN:HTML>

²⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013R0345>

PRÍLOHY

Preklad konsolidovanej verzie, ktorá sa nachádza v prílohe, bol vytvorený na účely tejto príručky.

KOMISIA

ODPORÚČANIE KOMISIE

zo 6. mája 2003

o definícii mikro, malých a stredných podnikov

(oznámené pod číslom dokumentu C (2003) 1422)

(Text s významom pre EHP)

(2003/361/ES)

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, a najmä jej článok 211 druhú zarážku,

keďže:

(1) V správe predloženej Rade v roku 1992 na žiadosť Rady „priemyslu“, ktorá sa konala dňa 28. mája 1990, Komisia navrhla, aby sa zamedzilo množenie definícií malých a stredných podnikov používaných na úrovni Spoločenstva. Odporúčanie Komisie 96/280/ES z 3. apríla 1996 o definícii malých a stredných podnikov ⁽¹⁾ sa zakladalo na myšlienke, že existencia rozdielnych definícií na úrovni Spoločenstva a na národnej úrovni by mohla viesť k rozporom. V súlade s logikou jednotného trhu bez vnútorných hraníc by aj úprava podnikov mala vychádzať zo súboru jednotných pravidiel. Prijatie takéhoto prístupu je ešte viac potrebné vzhľadom na rozsiahle prepojenie medzi vnútroštátnymi opatreniami a opatreniami Spoločenstva, ktoré pomáhajú mikro, malým a stredným podnikom (MSP), napríklad v súvislosti so štrukturálnymi fondmi alebo výskumom. To znamená, že treba predísť situáciám, keď Spoločenstvo sústreďuje svoje činnosti na určitú kategóriu MSP a členské štáty na inú. Okrem toho sa predpokladá, že používanie rovnakej definície v rámci Komisie, členských štátov, Európskej investičnej banky (EIB) a Európskeho investičného fondu (EIF) by viedlo k zlepšeniu konzistentnosti a účinnosti politík zameraných na MSP, a teda by zmierňovalo riziko deformovania hospodárskej súťaže.

(2) Členské štáty využívajú odporúčanie 96/280/ES veľmi často a definícia, ktorá sa nachádza v jeho prílohe, sa prevzala aj do nariadenia Komisie (ES) č. 70/2001 z 12. januára 2001 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o ES na štátnu pomoc malým a stredným podnikom ⁽²⁾. Okrem potreby prispôbiť odporúčanie 96/280/ES hospodárske-

mu vývoju v súlade s článkom 2 jeho prílohy, treba zohľadniť aj množstvo problémov s výkladom, ktoré sa ukázali pri uplatňovaní tohto odporúčania, ako aj poznatky podnikov. Vzhľadom na množstvo zmien a doplnení, ktoré v súčasnosti treba vykonať v odporúčaní 96/280/ES, a z dôvodu zrozumiteľnosti je vhodné toto odporúčanie nahraďiť novým.

(3) Treba tiež objasniť, že v súlade s článkami 48, 81 a 82 Zmluvy, podľa výkladu Súdneho dvora Európskych Spoločenstiev, za podnik sa považuje každý subjekt, bez ohľadu na jeho právnu formu, ktorý vykonáva hospodársku činnosť, vrátane najmä samostatne zárobkovo činných osôb a rodinných podnikov, ktoré vykonávajú remeselnícke alebo iné činnosti, partnerstiev alebo združení, ktoré pravidelne vykonávajú hospodársku činnosť.

(4) Kritérium počtu pracovníkov je nepochybne jedným z najdôležitejších a treba ho vnímať ako hlavné kritérium; zavedenie finančného kritéria je však potrebným doplnkom, aby bolo možné zachytiť skutočný rozsah a výkonnosť podniku a jeho postavenie v porovnaní s konkurenciou. Nie je však žiaduce využívať obrat ako jediné finančné kritérium, najmä preto, že podniky v sektore obchodu a distribúcie majú prirodzene vyššie hodnoty obratu ako podniky vo výrobnom sektore. Preto by sa kritérium obratu malo kombinovať s bilančnou sumou, teda s kritériom, ktoré odráža celkové imanie podnikateľa, pričom existuje možnosť prekročiť jedno z týchto kritérií.

(5) Maximálne hodnoty pre obrat sa vzťahujú na podniky, ktoré pôsobia v rozdielnych oblastiach hospodárskej činnosti. S cieľom predísť neúmerným obmedzeniam pri uplatňovaní definície treba tieto hodnoty aktualizovať, aby zohľadňovali zmeny v cenách aj produktivite.

(6) Čo sa týka maximálnych hodnôt pre bilančnú sumu, pokiaľ absentujú nové prvky, trvá dôvod na zachovanie prístupu, podľa ktorého sa maximálne hodnoty pre obrat upravujú koeficientom vychádzajúcim zo štatistického pomeru uvedených dvoch premenných. Štatistické trendy poukazujú na požiadavku zvýšiť maximálne hodnoty pre obrat. Keďže tento trend je pri jednotlivých veľkostných kategóriách podnikov rozdielny, je tiež vhodné upraviť koeficient, a tak čo najvernejšie odrážať

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 107, 30.4.1996, s. 4

⁽²⁾ Ú. v. ES L 10, 13.1.2001, s. 33.

hospodárske trendy a neznevýhodňovať mikropodniky a malé podniky oproti stredným podnikom. V prípade mikropodnikov a malých podnikov sa tento koeficient výrazne približuje k hodnote 1. Pre zjednodušenie preto treba v rámci týchto kategórií podnikov zvoliť jednu hodnotu platnú pre maximálne hodnoty pre obrat a bilančnú sumu.

- (7) Tak ako v odporúčaní 96/280/ES, maximálne hodnoty pre finančné ukazovatele a pre počet pracovníkov predstavujú najvyššie možné hodnoty, pričom členské štáty, EIB a EIF si tieto hodnoty môžu stanoviť nižšie, ako sú maximálne hodnoty Spoločenstva, ak chcú zamerať svoje opatrenia na konkrétnu kategóriu MSP. V záujme zjednotenia administratívneho spracovania majú členské štáty, EIB a EIF možnosť využívať len jedno kritérium – počet pracovníkov – v prípade zavádzania niektorých svojich politík. To sa však nevzťahuje na rôzne pravidlá v rámci práva hospodárskej súťaže, kde sa musia využívať a dodržiavať aj finančné kritériá.
- (8) Po podpísaní Európskej charty malých podnikov Európskou radou v Santa Maria da Feira v júni 2000 by sa mali lepšie definovať aj mikropodniky – kategória malých podnikov, ktorá je obzvlášť dôležitá pre rozvoj podnikania a tvorbu pracovných príležitostí.
- (9) S cieľom získať lepší obraz o skutočnej ekonomickej pozícii MSP a vyňať z tejto kategórie skupiny podnikov, ktorých ekonomická sila môže prevyšovať silu skutočných MSP, treba rozlišovať rôzne typy podnikov podľa toho, či sú samostatné, či majú vlastníctvo, ktoré neznamená kontrolu (partnerské podniky), alebo či sú prepojené s inými podnikmi. Limit podľa odporúčania 96/280/ES v hodnote 25 % vlastníctva, keď pri nižších hodnotách sa podnik považuje za samostatný, ostal nezmenený.
- (10) Aby sa podporilo zakladanie podnikov, financovanie akciového kapitálu MSP a vidiecky a miestny rozvoj, podniky možno považovať za samostatné napriek vlastníctvu v hodnote 25 % alebo viac, ak sú v rukách niektorých kategórií investorov, ktorí zohrávajú pozitívnu úlohu pri financovaní a zakladaní podnikania. Podmienky pre týchto investorov však predtým neboli určené. Prípád „obchodných podporovateľov“ (fyzických osôb alebo skupín fyzických osôb, ktorých pravidelnou činnosťou je investovanie do rizikového kapitálu) si zaslúži osobitnú pozornosť, keďže – v porovnaní s inými investormi do rizikového kapitálu – ich schopnosť poskytovať potrebné poradenstvo novým podnikateľom je výnimočne veľká. Ich investície do akciového kapitálu taktiež dopĺňajú aktivity spoločností s rizikovým kapitálom, nakoľko poskytujú nižšie sumy v skoršom štádiu existencie podniku.
- (11) Pre uľahčenie, najmä pre členské štáty a podniky, by sa pri definovaní prepojených podnikov mali využiť podmienky ustanovené v článku 1 smernice Rady 83/349/EHS z 13. júna 1983 o konsolidovaných účtovných závier-

kach, vychádzajúcej z článku 54 ods. 3 písm. g) Zmluvy (⁽¹⁾), naposledy zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/65/ES (⁽²⁾), v takom rozsahu, v akom sú tieto podmienky vhodné na účely tohto odporúčania. Aby sa viac stimulovalo investovanie do akciového kapitálu MSP, zaviedol sa predpoklad absencie rozhodujúceho vplyvu na príslušný podnik v súlade s kritériami článku 5 ods. 3 smernice Rady 78/660/EHS z 25. júla 1978 o ročnej účtovnej závierke niektorých typov spoločností, vychádzajúcej z článku 54 ods. 3 písm. g) Zmluvy (⁽³⁾), naposledy zmenenej a doplnenej smernicou 2001/65/ES.

- (12) V príslušných prípadoch by sa tiež mali zohľadňovať tie vzťahy medzi podnikmi, ktoré sú vytvorené prostredníctvom fyzických osôb, aby sa zaistilo, že z výhod, ktoré prináležia MSP na základe rôznych pravidiel a opatrení, skutočne ťažia len tie podniky, ktoré to naozaj potrebujú. S cieľom vymedziť rozsah preverovania takýchto situácií na striktné minimum sa zohľadňovanie uvedených vzťahov obmedzilo na relevantný trh alebo na susedné trhy – v nevyhnutných prípadoch možno odkázať na definíciu „relevantného trhu“ uvedenú v oznámení Komisie o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže Spoločenstva (⁽⁴⁾).
- (13) Aby sa zabránilo svojvoľnému členeniu rôznych orgánov verejnej moci členského štátu a vzhľadom na potrebu právnej istoty, je potrebné potvrdiť, že podnik, ktorého 25 % a viac základného imania alebo hlasovacích práv kontroluje orgán verejnej moci, nie je MSP.
- (14) Aby sa zmiernilo administratívne zaťaženie podnikov a zjednodušilo a urýchlilo sa administratívne spracovanie prípadov, v ktorých sa vyžaduje postavenie MSP, je vhodné umožniť podnikom, aby využívali čestné vyhlásenia na potvrdenie niektorých svojich charakteristických črt.

(⁽¹⁾) Ú. v. ES L 193, 18.7.1983, s. 1.

(⁽²⁾) Ú. v. ES L 283, 27.10.2001, s. 28.

(⁽³⁾) Ú. v. ES L 222, 14.8.1978, s. 11.

(⁽⁴⁾) Ú. v. ES C 372, 9.12.1997, s. 5.

- (15) Na účely definície MSP treba podrobne určiť zloženie počtu pracovníkov. S cieľom podporiť vývoj odborného vzdelávania a teoretických kurzov kombinovaných s praktickým výcvikom, je žiaduce pri výpočte počtu pracovníkov nezohľadňovať učňov a študentov pôsobiacich v podniku na základe zmlúv o odbornom vzdelávaní. Podobne by sa nemala započítavať ani doba materskej alebo rodičovskej dovolenky.
- (16) Rôzne druhy podnikov definovaných na základe ich vzťahu s inými podnikmi korešpondujú s objektívnymi s ňimi úrovňami integrácie. Preto je vhodné pre každý z týchto druhov podnikov pri výpočte kvantitatívnych hodnôt, ktoré reprezentujú ich činnosti a ekonomickú pozíciu, uplatniť rôzne postupy,

ODPORÚČA:

Článok 1

1. Toto odporúčanie sa týka definície mikro, malých a stredných podnikov, ktorá sa používa v politikách Spoločenstva uplatňovaných v Spoločenstve a v Európskom hospodárskom priestore.
2. Vyžaduje sa, aby členské štáty, Európska investičná banka (EIB) a Európsky investičný fond (EIF):
 - a) pri svojich programoch určených pre stredné podniky, malé podniky alebo mikropodniky dodržiavali hlavu 1 prílohy;
 - b) prijali kroky potrebné na využívanie veľkostných tried ustanovených v článku 7 prílohy, najmä pri sledovaní, ako podniky využívajú finančné nástroje Spoločenstva.

Článok 2

Maximálne hodnoty uvedené v článku 2 prílohy sa považujú za najvyššie možné hodnoty. Členské štáty, EIB a EIF si môžu stanoviť nižšie maximálne hodnoty. Pri realizácii niektorých svojich politik sa tiež môžu rozhodnúť uplatňovať len kritérium počtu pracovníkov, s výnimkou prípadov podliehajúcich rôznym pravidlám o štátnej pomoci.

Článok 3

Toto odporúčanie od 1. januára 2005 nahrádza odporúčanie 96/280/ES.

Článok 4

Toto odporúčanie je určené členským štátom, EIB a EIF.

Vyžaduje sa, aby do 31. decembra 2004 informovali Komisiu o všetkých ďalších opatreniach, ktoré prijali v rámci tohto odporúčania, a najneskôr do 30. septembra 2005 ju informovali o prvé výsledkoch jeho zavádzania.

V Bruseli 6. mája 2003

Za Komisiu
Erkki LIIKANEN
člen Komisie

PRÍLOHA

HLAVA I

DEFINÍCIA MIKRO, MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV
PRIJATÁ KOMISIOU

Článok 1

Podnik

Za podnik sa považuje každý subjekt, ktorý vykonáva hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právnu formu. Patria sem najmä samostatne zárobkovo činné osoby a rodinné podniky, ktoré vykonávajú remeselnícke alebo iné činnosti, a partnerstvá alebo združenia, ktoré pravidelne vykonávajú hospodársku činnosť.

Článok 2

Maximálne hodnoty pre počet pracovníkov a pre finančné ukazovatele,
podľa ktorých sa určujú kategórie podnikov

1. Kategóriu mikro, malých a stredných podnikov (MSP) tvoria podniky, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 miliónov eur a/alebo celková ročná bilančná suma neprevyšuje 43 miliónov eur.
2. V rámci kategórie MSP sa malý podnik definuje ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 50 osôb a ktorého ročný obrat a/alebo celková ročná bilančná suma nepresahuje 10 miliónov eur.
3. V rámci kategórie MSP sa mikropodnik definuje ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 10 osôb a ktorého ročný obrat a/alebo celková ročná bilančná suma nepresahuje 2 milióny eur.

Článok 3

Druhy podnikov, ktoré sa zohľadňujú pri výpočte počtu pracovníkov a finančných ukazovateľov

1. „Samostatný podnik“ je každý podnik, ktorý nie je zatriedený ako partnerský podnik v zmysle odseku 2 alebo ako prepojený podnik v zmysle odseku 3.
 2. „Partnerské podniky“ sú také podniky, ktoré nie sú zatriedené ako prepojené podniky v zmysle odseku 3 a medzi ktorými je nasledovný vzťah: podnik (vyššie postavený podnik) vlastní, buď samostatne alebo spoločne s jedným alebo viacerými prepojenými podnikmi v zmysle odseku 3, 25 % alebo viac základného imania alebo hlasovacích práv v inom podniku (nižšie postavený podnik).
- Podnik sa však môže zatriediť ako samostatný, teda bez partnerského podniku, aj keď jeho dole uvedení investori danú 25 % hranicu dosiahnu alebo prekročia, za predpokladu, že títo investori nie sú v zmysle odseku 3 prepojení, individuálne alebo spoločne, s daným podnikom:
- (a) verejné investičné spoločnosti, spoločnosti s rizikovým kapitálom, fyzické osoby alebo skupiny fyzických osôb, ktorých pravidelnou činnosťou je investovanie do rizikového kapitálu, pričom investujú akciový kapitál do nekótovaných podnikov („obchodní podporovatelia“), za predpokladu, že celkové investície týchto obchodných podporovateľov v rovnakom podniku sú nižšie ako 1 250 000 eur;
 - (b) univerzity alebo neziskové výskumné centrá;
 - (c) inštitucionálni investori vrátane regionálnych rozvojových fondov;
 - (d) orgány miestnej samosprávy, ktoré majú ročný rozpočet menej ako 10 miliónov eur a počet obyvateľov menší ako 5000.
3. „Prepojené podniky“ sú podniky, ktoré majú jeden z nasledovných vzájomných vzťahov:
 - (a) podnik má rozhodujúce akcionárske alebo členské hlasovacie práva v inom podniku;
 - (b) podnik má právo vymenovávať alebo odvolávať väčšinu členov správneho, riadiaceho alebo dozorného orgánu iného podniku;
 - (c) podnik má právo uplatňovať rozhodujúci vplyv v inom podniku na základe zmluvy uzatvorenej s týmto podnikom alebo na základe ustanovenia v jeho spoločenskej zmluve alebo stanovách;
 - (d) podnik, ktorý je akcionárom alebo členom iného podniku, sám kontroluje, na základe zmluvy s inými akcionármi tohto podniku alebo jeho členmi, rozhodujúce akcionárske alebo členské hlasovacie práva v tomto podniku.

Predpokladá sa však, že rozhodujúci vplyv neexistuje, ak sa investori uvedení v druhom pododseku odseku 2 sami nepodieľajú priamo alebo nepriamo na riadení príslušného podniku, bez toho, aby boli dotknuté ich akcionárske práva.

Za prepojené sa tiež považujú podniky, ktoré majú niektorý zo vzťahov uvedených v prvom pododseku prostredníctvom jedného alebo viacerých podnikov, alebo majú niektorého z investorov uvedených v odseku 2.

Podniky, ktoré majú jeden z uvedených dvoch vzťahov prostredníctvom fyzickej osoby alebo skupiny fyzických osôb konajúcich spoločne, sa tiež považujú za prepojené podniky, ak svoje činnosti alebo časti svojich činností vykonávajú na rovnakom relevantnom trhu alebo na susedných trhoch.

Za „susedný trh“ sa považuje trh produktov alebo služieb, ktorý sa nachádza priamo vyššie alebo nižšie pri relevantnom trhu.

4. Okrem prípadov uvedených v odseku 2 druhom pododseku sa podnik nemôže považovať za MSP, ak 25 % alebo viac jeho základného imania alebo hlasovacích práv je priamo alebo nepriamo kontrolovaných, spoločne alebo individuálne, jedným alebo viacerými orgánmi verejnej moci.

5. Podniky môžu vydať vyhlásenie o svojom postavení ako samostatný podnik, partnerský podnik alebo prepojený podnik, vrátane údajov týkajúcich sa maximálnych hodnôt stanovených v článku 2. Vyhlásenie sa môže vydať, aj keď je kapitál rozptýlený tak, že nie je možné presne určiť, kto ho vlastní, v takomto prípade podnik môže poskytnúť čestné vyhlásenie, že môže odôvodnene predpokladať, že jeden podnik nevlastní, alebo navzájom prepojené podniky spoločne nevlastnia, 25 % alebo viac v danom podniku. Takéto vyhlásenie sa vydáva bez toho, aby boli dotknuté kontroly alebo šetrenia ustanovené vnútroštátnymi pravidlami alebo pravidlami Spoločenstva.

Článok 4

Údaje používané v prípade počtu pracovníkov a finančných ukazovateľov a referenčné obdobie

1. Údaje, ktoré sa uplatňujú pri počte pracovníkov a finančných ukazovateľoch, sú údaje týkajúce sa posledného schváleného účtovného obdobia a vypočítavajú sa na ročnom základe. Do úvahy sa berú údaje platné ku dňu účtovnej závierky. Výška zvoleného obratu sa vypočíta bez dane z pridanej hodnoty (DPH) a iných nepriamych daní.
2. Ak podnik v deň účtovnej závierky zistí, že maximálne hodnoty pre počet pracovníkov alebo pre finančné ukazovatele na ročnom základe presiahli smerom nahor alebo nadol maximálne hodnoty ustanovené v článku 2, nebude to mať za následok stratu alebo nadobudnutie postavenia stredného podniku, malého podniku alebo mikropodniku, pokiaľ sa tieto maximálne hodnoty neprekročili v dvoch po sebe nasledujúcich účtovných obdobiach.
3. V prípade novozaložených podnikov, ktorých účtovná závierka ešte nebola schválená, sa uplatnia údaje získané čestným odhadom vykonaným v priebehu finančného roka.

Článok 5

Počet pracovníkov

Počet pracovníkov sa vyjadruje počtom ročných pracovných jednotiek (RPJ), t. j. počtom osôb, ktoré počas celého posudzovaného referenčného roka pracovali na plný pracovný úväzok v príslušnom podniku alebo pracovali v jeho mene. Práca osôb, ktoré nepracovali celý rok, práca tých osôb, ktoré pracovali na čiastočný pracovný úväzok, bez ohľadu na jeho dĺžku, a práca sezónnych pracovníkov sa počítajú ako časti RPJ. Pracovníci zahŕňajú:

- (a) zamestnancov;
- (b) osoby, ktoré pracujú pre podnik, sú mu podriadené a podľa vnútroštátnych právnych predpisov sa považujú za zamestnancov;
- (c) vlastníkov – manažérov;
- (d) partnerov, ktorí sa podieľajú na pravidelnej činnosti v podniku a majú z neho finančné výhody.

Učni alebo študenti, ktorí sa zúčastňujú na odbornom výcviku na základe učňovských zmlúv alebo zmlúv o odbornom vzdelávaní, sa nepovažujú za pracovníkov. Nezapočítava sa ani doba materskej alebo rodičovskej dovolenky.

Článok 6

Príprava údajov o podniku

1. V prípade samostatného podniku sa údaje, vrátane počtu pracovníkov, určujú výlučne na základe účtovnej závierky tohto podniku.

2. Údaje, vrátane počtu pracovníkov, o podniku, ktorý má partnerské podniky alebo prepojené podniky, sa určia na základe účtovnej závierky a iných údajov tohto podniku alebo z konsolidovaných účtov podniku, ak sú k dispozícii, alebo z konsolidovaných účtov, v ktorých je podnik zahrnutý na základe konsolidácie.

K údajom uvedeným v prvom pododseku sa priradia údaje všetkých partnerských podnikov daného podniku, ktoré sa nachádzajú bezprostredne vyššie alebo nižšie pri danom podniku. Súčet týchto údajov je pomer-
ný k percentuálnemu podielu na základnom imaní alebo hlasovacích právach (podľa toho, ktorý je väčší). V prípade krížového vlastníctva sa používa to percento, ktoré je vyššie.

K údajom uvedeným v prvom a druhom pododseku sa pridá 100 % údajov každého podniku, ktorý je priamo alebo nepriamo prepojený s príslušným podnikom, ak už údaje neboli do účtovnej závierky zahrnuté na základe konsolidácie.

3. Na uplatnenie odseku 2 sa údaje partnerských podnikov daného podniku odvodja z ich účtovnej závierky a ostatných údajov, konsolidovaných, ak sú k dispozícii. K týmto údajom sa pripočíta 100 % údajov podnikov, ktoré sú prepojené s týmito partnerskými podnikmi, pokiaľ ich účtovné údaje už neboli zahrnuté na základe konsolidácie.

Na uplatnenie tohto istého odseku 2 sa údaje podnikov, ktoré sú prepojené s daným podnikom, odvodja z ich účtovnej závierky a ostatných údajov, konsolidovaných, ak sú k dispozícii. K týmto údajom sa proporcionálne pripočítajú údaje všetkých prípadných partnerských podnikov daného prepojeného podniku, ktoré sa nachádzajú bezprostredne vyššie alebo nižšie pri danom podniku, pokiaľ už tieto údaje neboli zahrnuté v konsolidovaných účtoch, s percentuálnym podielom úmerným minimálne percentu uvedenému v druhom pododseku odseku 2.

4. Ak sa v konsolidovaných účtoch neuvádzajú údaje o pracovníkoch za daný podnik, počet pracovníkov sa vypočíta pomerným súčtom údajov jeho partnerských podnikov a pripočítaním údajov podnikov, s ktorými je daný podnik prepojený.

HLAVA II RÔZNE USTANOVENIA

Článok 7

Štatistika

Komisia prijme opatrenia potrebné na uverejnenie štatistiky, ktorú pripravuje v súlade s nasledovnými veľkostnými triedami podnikov:

- (a) 0 osôb – 1 osoba;
- (b) 2 osoby – 9 osôb;
- (c) 10 – 49 osôb;
- (d) 50 – 249 osôb.

Článok 8

Odkazy

1. Vo všetkých právnych predpisoch Spoločenstva alebo programoch Spoločenstva, ktoré sa menia a dopĺňajú alebo sa prijímajú, pričom sa v nich nachádza pojem „MSP“, „mikropodnik“, „malý podnik“ alebo „stredný podnik“ alebo iný podobný pojem, by mali byť odkazy na definíciu, ktorá sa nachádza v tomto odporúčaní.

2. V rámci prechodného opatrenia sa v súčasnosti prebiehajúce programy Spoločenstva, ktoré využívajú definíciu MSP podľa odporúčania 96/280/ES, budú naďalej uplatňovať v prospech podnikov, ktoré sa za MSP považovali v čase prijatia týchto programov. Právne záväzné záväzky, ku ktorým Komisia pristúpila na základe takýchto programov, ostanú nedotknuté.

Bez toho, aby bol dotknutý prvý pododsek, možno akékoľvek zmeny a doplnenia definície MSP v rámci týchto programov uskutočniť len prijatím definície, ktorá sa nachádza v tomto odporúčaní, a to v súlade s odsekom 1.

Článok 9

Úpravy

Na základe revízie uplatňovania definície uvedenej v tomto odporúčaní, ktorá sa uskutoční do 31. marca 2006, a po zohľadnení všetkých zmien a doplnení článku 1 smernice 83/349/EHS k definícii prepojených podnikov v zmysle tejto smernice, Komisia v prípade potreby upraví definíciu uvedenú v tomto odporúčaní, najmä však maximálne hodnoty pre obrat a bilančnú sumu, aby zohľadňovala skúsenosti a hospodársky vývoj v Spoločenstve.

Oznámenie Komisie**Modelové vyhlásenie o informáciách potrebných na kvalifikovanie podniku ako MSP**
(konsolidovaná verzia)

Cieľom tohto oznámenia je podporiť uplatňovanie odporúčania Komisie 2003/361/ES ⁽¹⁾ o definícii MSP, ktorým sa nahrádza odporúčanie 96/280/ES z 3. apríla 1996.

V Európskom hospodárskom priestore pôsobí približne 20 miliónov mikro, malých a stredných podnikov. Sú hlavným zdrojom pracovných príležitostí a predstavujú výzvu pre hospodársku súťaž. Ich schopnosť identifikovať nové potreby tak konečných spotrebiteľov, ako odvetvových prevádzkovateľov, ich potenciál absorbovať nové technológie a ich príspevok v oblasti učňovského školstva, odborného výcviku a miestneho rozvoja predurčujú budúce napredovanie produkcie celej Európskej únie a jej schopnosť dosiahnuť ciele stanovené v rámci lisabonskej Európskej rady. Zodpovednosť miestnej a ústrednej štátnej správy, ako aj správy Spoločenstva, pri navrhovaní politik podnikov, ktoré zohľadňujú osobitné potreby a zručnosti týchto kategórií podnikov, preto predstavuje otázku zásadného významu.

Podpora rozvoja takýchto politik je hlavným cieľom nového odporúčania Komisie o definícii MSP. Presnejšou definíciou sa zaistiť väčšia právna istota. Definíciou, ktorá je viac prispôbená rôznym podkategóriám MSP a ktorá zohľadňuje rôzne druhy vzťahov medzi podnikmi, sa podporia investície a inovácia MSP a prehĺbia sa partnerstvá medzi podnikmi. Tieto výhody by sa mali dosiahnuť, pričom sa zabráni podnikom, ktoré nemajú potrebnú ekonomickú charakteristiku alebo čelia problémom, či sú skutočne MSP, aby neprimerane profitovali z opatrení určených pre MSP.

O tomto odporúčaní prebehli rozsiahle diskusie medzi obchodnými organizáciami, členskými štátmi a jednotlivými odborníkmi v oblasti obchodu zo Skupiny pre politiku podnikov ⁽²⁾. Predbežný návrh okrem toho prešiel dvoma otvorenými konzultáciami na internete. Po práci, ktorá trvala viac ako rok, sa napriek rôznorodosti sledovaných cieľov dospelo k takmer úplnému konsenzu.

Všetci, ktorí prispeli k revízii, vedeli, že je dôležité, aby väčšia právna istota a lepšie vnímanie ekonomickej reality boli sprevádzané úsilím administratívy zjednodušiť a urýchliť administratívne spracúvanie prípadov pri kvalifikovaní sa ako mikro, malý alebo stredný podnik. Na tieto účely sa podnikom ponúkaná možnosť vyplniť stručné vyhlásenie javila ako moderná a vhodná metóda. Takéto vyhlásenie by v prípade potreby bolo možné vyplniť aj on-line a mohlo by tiež predstavovať praktickú „užívateľskú príručku“ pre podniky.

Dokument pripojený k tomuto oznámeniu predstavuje model uvedeného vyhlásenia. V žiadnom prípade nie je povinné, pokiaľ ide o jeho použitie a obsah, či pre podniky alebo administratívu členských štátov, predstavuje však jeden možný príklad z mnohých. Takéto vyhlásenia sa vykonávajú bez toho, aby boli dotknuté kontroly alebo šetrenia upravené vo vnútroštátnych pravidlách alebo pravidlách Spoločenstva. Ak členské štáty, ktoré vyu-

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 124, 20.5.2003, s. 36.

⁽²⁾ Rozhodnutie Komisie 2000/690/ES z 8. novembra 2000, ktorým sa zriaďuje Skupina pre politiku podnikov, Ú. v. ES L 285, 10.11.2000, s. 24.

žívajú definíciu MSP, chcú urýchliť spracúvanie administratívnych zložiek, bolo by samozrejme žiaduce, aby sa takýmito vyhláseniami nezväčšovalo celkové administratívne zaťaženie podnikov, ale naopak, vždy keď je to možné, nahrádzali sa iné žiadosti o informácie využívané predtým. Do zložiek so žiadosťami by sa tiež mohla zahrnúť požiadavka podliehať opatreniam, ktoré vyžadujú kvalifikáciu ako MSP.

V tejto súvislosti možno model využiť v takej forme, v akej je navrhovaný v prílohe. Možno ho tiež doplniť, zjednodušiť alebo upraviť tak, aby zohľadňoval obvyklú vnútroštátnu správnu prax. Aby sa maximalizoval efekt zjednodušenia, bolo by samozrejme žiaduce, aby sa to isté modelové vyhlásenie zavedené určitým členským štátom využívalo na všetky administratívne účely v tomto členskom štáte, na ktoré sa požaduje kvalifikácia ako MSP.

Keďže cieľom odporúčania je ustanoviť spoločný referenčný rámec pre definíciu MSP, bolo by samozrejme kontraproductívne, keby využitie takéhoto modelového vyhlásenia viedlo k rozdielnym výkladom definície. Pozornosť preto treba venovať skutočnosti, aby každé iné modelové vyhlásenie určené na rovnaký účel zohľadňovalo všetky ustanovenia odporúčania, a tak určovalo kvalifikáciu žiadajúceho podniku ako mikro, malý alebo stredný podnik v zmysle tohto odporúčania. Podmienky kvalifikovania sa ako MSP ustanovuje znenie odporúčania, nie vyhlásenia.

V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že navrhované modelové vyhlásenie sa odvoláva na siedmu smernicu Rady 83/349/EHS o konsolidovaných účtovných závierkach. Podniky, ktoré spĺňajú niektorú z podmienok ustanovených v článku 1 tejto smernice, sú v skutočnosti prepojené v zmysle článku 3 ods. 3 definície MSP, pri zohľadnení povahy týchto podmienok. Preto je pre podniky, ktoré sú v súlade s touto smernicou Rady povinné zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku, dobré automaticky vedieť, že sú tiež prepojené v zmysle definície MSP. V prípade ďalších zmien a doplnení tejto smernice, ktoré by viedli k rozdielu medzi týmito dvoma definíciami, by bolo treba upraviť modelové vyhlásenie tak, aby sa v ňom táto skutočnosť zohľadňovala.

Vzhľadom na časový harmonogram nadobudnutia účinnosti každej takejto možnej zmeny a doplnenia by príslušná úprava pravdepodobne mohla prebiehať súčasne s každou možnou budúcou zmenou a doplnením odporúčania o definícii MSP, a to v súlade s článkom 9 jeho prílohy.

MODELOVÉ VYHLÁSENIE
INFORMÁCIE POTREBNÉ NA KVALIFIKOVANIE SA AKO MSP

Presná identifikácia žiadajúceho podniku

Názov alebo obchodné meno

Adresa (sídla)

IČO/DIČ⁽¹⁾.....

Meno a funkcia hlavného(-ých) riaditeľa(-ov)⁽²⁾

Druh podniku (pozri vysvetlenie)

Označte prípad vzťahujúci sa na žiadajúci podnik:

- ☐ Samostatný podnik V tomto prípade údaje vyplňané do nižšie uvedenej tabuľky pochádzajú len z účtovnej závierky samotného žiadajúceho podniku. Vyplňte len vyhlásenie bez prílohy.
- ☐ Partnerský podnik Vyplňte a pripojte prílohu (a ďalšie dodatočné tlačivá), potom vyplňte vyhlásenie a výsledky výpočtov preneste do nižšie
- ☐ Prepojený podnik uvedenej tabuľky.

Údaje na určenie kategórie podniku

Vypočítané v súlade s článkom 6 prílohy k odporúčaniu Komisie 2003/361/ES o definícii MSP.

Referenčné obdobie (*)

Počet pracovníkov (RPJ)	Ročný obrat (**)	Bilančná suma (**)
-------------------------	------------------	--------------------

(*) Všetky údaje sa musia viazať na posledné schválené účtovné obdobie a musia byť vypočítané na ročnej báze. V prípade novozaložených podnikov, ktorých účtovná závierka ešte nebola schválená, sa potrebné údaje odvodujú na základe dôveryhodného odhadu vykonaného v priebehu finančného roka.

(**) V 1 000 eur.

Podpis

V porovnaní s predchádzajúcim účtovným obdobím nastala zmena v údajoch, ktorá by mohla viesť k zmene kategórie žiadajúceho podniku (mikro, malý, stredný alebo veľký podnik).

☐ Nie

☐ Áno (v takom prípade vyplňte a pripojte vyhlásenie o predchádzajúcom účtovnom období⁽³⁾).

Allkiri

Meno a funkcia podpísaného zástupcu, ktorý je oprávnený zastupovať podnik:

Na vlastnú česť vyhlasujem, že údaje v tomto vyhlásení a všetkých jeho prílohách sú pravdivé.

V

Podpis

⁽¹⁾ Určuje členský štát podľa svojich potrieb.

⁽²⁾ Predseda (výkonný predseda), generálny riaditeľ alebo ekvivalentná funkcia.

⁽³⁾ Definícia, článok 4 ods. 2 prílohy k odporúčaniu Komisie 2003/361/ES.

VYSVETLENIE K DRUHOM PODNIKOV URČUJÚCIM SPÔSOB VÝPOČTU POČTU PRACOVNÍKOV A FINANČNÝCH UKAZOVATEĽOV

I. DRUHY PODNIKOV

V definícii MSP(1) sa rozlišujú tri druhy podnikov podľa ich vzťahu s inými podnikmi, a to z hľadiska vlastníctva základného imania alebo hlasovacích práv alebo práva uplatňovať rozhodujúci vplyv v podniku (2).

Prvý druh: Samostatný podnik

Tento druh podniku sa vyskytuje jednoznačne najčastejšie. Vzťahuje sa na všetky podniky, ktoré nie sú ani jedným zo zvyšných dvoch druhov podnikov (partnerský alebo prepojený podnik).

Žiadajúci podnik je samostatný, ak:

- nevlastní 25 % (3) alebo viac v inom podniku,
- nie je vo vlastníctve, s podielom 25 % (3) alebo viac, iného podniku alebo verejného orgánu alebo spoločne niekoľkých prepojených podnikov alebo verejných orgánov, s určitými výnimkami, (4)
- a nezostavuje konsolidovanú účtovnú závierku ani nie je zahrnutý do účtovníctva podniku, ktorý zostavuje konsolidovanú účtovnú závierku, a teda nie je prepojeným podnikom (5).

Druhý druh: Partnerský podnik

Tento druh podniku predstavuje situáciu, keď podniky vytvárajú hlavné finančné partnerstvá s inými podnikmi, bez toho, aby jeden podnik mal priamu alebo nepriamu kontrolu nad druhým. Partneri sú také podniky, ktoré nie sú samostatné, ale ani navzájom prepojené.

Žiadajúci podnik je partnerom iného podniku, ak:

- vlastní podiely alebo hlasovacie práva v hodnote 25 % a viac v inom podniku, alebo iný podnik vlastní podiely alebo hlasovacie práva v hodnote 25 % a viac v žiadajúcom podniku,
- podniky nie sú prepojenými podnikmi v zmysle definovanom nižšie, čo okrem iného znamená, že hlasovacie práva jedného podniku v druhom nepresahujú 50 %,

(1) Ďalej v texte sa pojem „definícia“ vzťahuje na prílohu k odporúčaniu Komisie 2003/361/ES o definícii MSP.

(2) Definícia, článok 3.

(3) Uplatňuje sa podiel na základnom imaní alebo hlasovacích právach, podľa toho, ktorý je väčší. Do tejto percentuálnej hodnoty sa započítava vlastníctvo v tých podnikoch každého podniku, ktoré sú prepojené s holdingovou spoločnosťou (definícia, článok 3 ods. 2).

(4) Podnik možno naďalej považovať za samostatný, hoci sa dosiahne alebo prekročí uvedená hranica 25 %, ak je toto percento vo vlastníctve nasledovných kategórií investorov (za predpokladu, že títo investori nie sú prepojení so žiadajúcim podnikom):

- a) verejnú investičnú spoločnosť, spoločnosť s rizikovým kapitálom, fyzické osoby alebo skupiny fyzických osôb, ktorých pravidelnou činnosťou je investovanie do rizikového kapitálu, pričom investujú akciový kapitál do nekótovaných podnikov („obchodní podporovatelia“), za predpokladu, že celkový objem investícií týchto obchodných podporovateľov do rovnakého podniku neprekračuje 1 250 000 eur,
- b) univerzity a neziskové výskumné centrá,
- c) inštitucionálni investori vrátane regionálnych rozvojových fondov,
- d) orgány miestnej samosprávy s ročným rozpočtom menej ako 10 miliónov eur a počtom obyvateľov menším ako 5000.

(definícia, článok 3 ods. 2 druhý pododsek).

(5) – Ak má podnik sídlo v členskom štáte, ktorý ustanovil výnimku z požiadavky zostavovať takéto účty podľa siedmej smernice Rady 83/349/EHS z 13. júna 1983, podnik by si každopádne mal overiť, či nepodlieha niektorej z podmienok ustanovených v článku 3 ods. 3 definície.

– Existuje aj niekoľko výnimočných prípadov, keď podnik možno považovať za prepojený s iným podnikom prostredníctvom osoby alebo skupiny fyzických osôb konajúcich spoločne (definícia, článok 3 ods. 3).

– Naopak, existuje malé množstvo podnikov, ktoré zostavujú konsolidované účty dobrovoľne, bez povinnosti zostavovať takéto účty podľa siedmej smernice. V takom prípade podnik nemusí byť nevyhnutne prepojeným podnikom a môže sa považovať len za partnera.

Aby bolo možné určiť, či je podnik prepojený alebo nie, v každej z uvedených troch situácií treba preveriť, či podnik spĺňa alebo nespĺňa niektorú z podmienok ustanovených v článku 3 ods. 3 definície, keď je to uplatniteľné prostredníctvom fyzických osôb alebo skupiny fyzických osôb konajúcich spoločne.

- žiadajúci podnik nezostavuje konsolidovanú účtovnú závierku, ktorá by zahŕňala iný podnik v rámci konsolidácie, ani nie je v rámci konsolidácie zahrnutý do účtovníctva iného podniku alebo podniku s ním prepojeného^(*).

Tretí druh: Prepojený podnik

Tento druh zodpovedá ekonomickej situácii, keď podniky vytvárajú skupinu prostredníctvom priamej alebo nepriamej kontroly majoritných hlasovacích práv (vrátane prepojenia prostredníctvom dohôd alebo v niektorých prípadoch prostredníctvom fyzických osôb – akcionárov) alebo prostredníctvom možnosti uplatňovať rozhodujúci vplyv v podniku. Takéto prípady sú teda menej časté ako predchádzajúce dva druhy.

Aby sa predišlo ťažkostiam pri výklade, Komisia definovala tento druh podniku tak, že prevzala podmienky – pokiaľ vyhovujú účelom definície – ustanovené v článku 1 smernice Rady 83/349/EHS o konsolidovaných účtovných závierkach⁽⁶⁾, ktorá sa uplatňuje už mnoho rokov.

Podnik preto vo všeobecnosti hneď vie, či je prepojeným podnikom, keďže už podľa uvedenej smernice musí zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku, alebo je na základe konsolidácie zaradený do účtovníctva iného podniku, ktorý musí takéto konsolidované účty zostavovať.

Existujú len dva prípady, ktoré však nie sú veľmi časté, keď podnik možno považovať za prepojený, hoci nemusí zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku. Tieto prípady sú vysvetlené v prvých dvoch zarážkach poznámky pod čiarou č. 5 tohto vysvetlenia. V takom prípade by si podnik mal overiť, či spĺňa niektorú z uvedených podmienok ustanovených v článku 3 ods. 3 definície.

II. POČET PRACOVNÍKOV A ROČNÁ PRACOVNÁ JEDNOTKA ^(*)

Počet pracovníkov podniku korešponduje s počtom ročných pracovných jednotiek (RPJ).

Kto sa zahŕňa do počtu pracovníkov?

- Zamestnanci žiadajúceho podniku,
- osoby, ktoré pracujú pre podnik, sú mu podriadené a podľa vnútroštátnych právnych predpisov sa považujú za zamestnancov,
- vlastníci – manažéri,
- partneri, ktorí sa podieľajú na pravidelnej činnosti v podniku a majú z neho finančné výhody.

Učni a študenti, ktorí sa zúčastňujú na odbornom výcviku v rámci zmlúv o učňovskom alebo odbornom vzdelávaní, sa do počtu pracovníkov nezaráčavajú.

Ako sa vypočíta počet pracovníkov?

Jedna RPJ je zhodná s jednou osobou, ktorá počas celého referenčného roka pracovala na plný pracovný úväzok v danom podniku alebo pracovala v jeho mene. Počet pracovníkov sa vyjadruje v RPJ.

Práca osôb, ktoré nepracovali v podniku počas celého roka, alebo ktoré pracovali na čiastočný pracovný úväzok – bez ohľadu na jeho dĺžku – a sezónna práca sa počítajú ako časti RPJ.

Doba materskej alebo rodičovskej dovolenky sa nezapočítava.

^(*) Siedma smernica Rady 83/349/EHS z 13. júna 1983 o konsolidovaných účtovných závierkach, vychádzajúca z článku 54 ods. 3 písm. g) Zmluvy (Ú. v. ES L 193, 18.7.1983, s. 1), naposledy zmenená a doplnená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2001/65/ES (Ú. v. ES L 283, 27.10.2001, s. 28).

^(*) Definícia, článok 5.

PRÍLOHA K VYHLÁSENIU
VÝPOČET PRE PARTNERSKÝ ALEBO PREPOJENÝ DRUH PODNIKU

Prílohy, ktoré sa v prípade potreby pripájajú

- Príloha A, ak žiadajúci podnik má aspoň jeden partnerský podnik (a ďalšie tlačivá)
- Príloha B, ak žiadajúci podnik má aspoň jeden prepojený podnik (a ďalšie tlačivá)

Výpočet pre partnerský alebo prepojený druh podniku ⁽¹⁾ (pozri vysvetlenie)

Referenčné obdobie ⁽²⁾:

	Počet pracovníkov (RPJ)	Ročný obrat (*)	Bilančná suma (*)
1. Túdaje ⁽³⁾ žiadajúceho podniku alebo konsolidované účty (kópia údajov z tabuľky B(1) v prílohe B(3))			
2. Pomerný súčet údajov ⁽³⁾ všetkých partnerských podnikov (ak sú k dispozícii) (kópia údajov z tabuľky A v prílohe A)			
3. Dodatočné údaje ⁽³⁾ všetkých prepojených podnikov (ak sú k dispozícii) – ak nie sú na základe konsolidácie uvedené v riadku 1 (kópia údajov z tabuľky B(2) v prílohe B)			
Celkove			

⁽¹⁾ V 1 000 eur.

⁽²⁾ Definícia, článok 6 ods. 2 a ods. 3.

⁽³⁾ Všetky údaje sa musia vzťahovať na posledné schválené účtovné obdobie a musia sa vypočítavať na ročnej báze. V prípade novozaložených podnikov, ktoré ešte nemajú schválenú ročnú účtovnú závierku, sa použité údaje odvodzujú na základe spoľahlivého odhadu vykonaného v priebehu finančného roka (Definícia, článok 4).

⁽⁴⁾ Údaje za podnik, vrátane počtu pracovníkov, sa určujú na základe účtovnej závierky a iných údajov za podnik, prípadne konsolidovaných účtov podniku, ak sú k dispozícii, alebo konsolidovaných účtov, v ktorých sa tento podnik vedie na základe konsolidácie.

Údaje uvedené v položke „Celkove“ tejto tabuľky sa zapisujú aj do tabuľky „Údaje na určenie kategórie podniku“ vo vyhlásení.

PRÍLOHA A
Partnerské podniky

Za každý podnik, za ktorý sa vyplňa „tlačivo o partnerstve“ (jedno tlačivo za každý partnerský podnik žiadajúceho podniku a za každý partnerský podnik prepojených podnikov, ktorých údaje ešte neboli zahrnuté do konsolidovanej účtovej závierky príslušných prepojených podnikov (*)), sa údaje z príslušnej „tabuľky o partnerstve“ zapisujú aj do tejto súhrnnej tabuľky:

Tabuľka A

Partnerský podnik (názov/identifikácia)	Počet pracovníkov (RPJ)	Ročný obrat (*)	Bilančná suma (*)
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
Celkove			

(*) V 1 000 eur.

(V prípade potreby pridajte nové tlačivá alebo rozšírite uvedenú tabuľku.)

Upozornenie:

Tieto údaje sú výsledkom pomerného výpočtu uvedeného na „tlačivo o partnerstve“ za každý priamy alebo nepriamy partnerský podnik.

Údaje v položke „Celkove“ tejto tabuľky sa zapisujú aj do riadku 2 (pokiaľ ide o partnerský podnik) tabuľky v prílohe k vyhláseniu.

TLAČIVO O PARTNERSTVE

1. Presná identifikácia partnerského podniku

Názov alebo obchodné meno

Adresa (sídla).....

IČO/DIČ⁽¹⁾.....Meno a funkcia hlavného(-ých) riaditeľa(-ov)⁽²⁾

2. Hrubé údaje o danom partnerskom podniku

Referenčné obdobie

	Počet pracovníkov (RPJ)	Ročný obrat (*)	Bilančná suma (*)
Hrubé údaje			

(*) V 1 000 eur.

Upozornenie: Tieto hrubé údaje sa odvodzujú z účtovníctva a iných údajov partnerského podniku, v konsolidovanej podobe, ak sú k dispozícii. K nim sa pridáva 100 % údajov podnikov, ktoré sú s daným partnerským podnikom prepojené, pokiaľ údaje za tieto prepojené podniky už nie sú zahrnuté v účtovníctve partnerského podniku na základe konsolidácie(3). V prípade potreby pripojte „tlačivá o prepojení“ za tie podniky, ktoré ešte neboli zahrnuté na základe konsolidácie.

3. Pomerný výpočet

- a) Uveďte presne výšku podielu(4) podniku, ktorý vydáva vyhlásenie (alebo prepojeného podniku, prostredníctvom ktorého sa zriaďuje vzťah s partnerským podnikom), v partnerskom podniku, na ktorý sa vzťahuje toto tlačivo:

.....

Uveďte tiež výšku podielu partnerského podniku, na ktorý sa vzťahuje toto tlačivo, v podniku, ktorý vydáva vyhlásenie (alebo v prepojenom podniku):

.....

- b) V hrubých údajoch v predchádzajúcej tabuľke sa uvádza tá percentuálna hodnota z uvedených dvoch podielov, ktorá je vyššia. Výsledky tohto pomerného výpočtu sa zapisujú aj do nasledujúcej tabuľky:

„Tabuľka o partnerstve“

Percento:	Počet pracovníkov (RPJ)	Ročný obrat (°)	Bilančná suma(*) (°)
Pomerné výsledky			

(*) V 1 000 eur.

Tieto údaje sa zapisujú aj do *tabuľky A* v prílohe A.

(1) Určuje členský štát podľa svojich potrieb.

(2) Predseda (výkonný predseda), generálny riaditeľ alebo ekvivalentná funkcia.

(3) Definícia, článok 6 ods. 3 prvý pododsek.

(4) Uplatňuje sa podiel na základnom imaní alebo hlasovacích právach, podľa toho, ktorý je väčší. K tomuto vlastníctvu by sa malo pridať vlastníctvo každého prepojeného podniku v danom podniku (definícia, článok 3 ods. 2 prvý pododsek).

PRÍLOHA B
Prepojené podniky

A) VYZNAČTE PRÍPAD VZŤAHUJÚCI SA NA ŽIADAJÚCI PODNIK:

- ☐ **Prípado 1:** Žiadajúci podnik zostavuje konsolidovanú účtovnú závierku, alebo je na základe konsolidácie zahrnutý do konsolidovanej účtovnej závierky iného podniku. (Tabuľka B(1))
- ☐ **Prípado 2:** Žiadajúci podnik alebo jeden alebo viac prepojených podnikov nezostavuje konsolidovanú účtovnú závierku, ani nie je do konsolidovanej účtovnej závierky zahrnutý. (Tabuľka B(2))

Pozor: Údaje za podniky, ktoré sú so žiadajúcim podnikom prepojené, sa odvodzujú z ich účtovnej závierky a iných ich údajov, konsolidovaných, ak sú k dispozícii. K nim sa pridávajú pomerne celkové údaje všetkých možných partnerských podnikov tohto prepojeného podniku, ktoré sa nachádzajú priamo vyššie alebo nižšie pri tomto podniku, pokiaľ už neboli zahrnuté na základe konsolidácie (*).

B. METÓDY VÝPOČTU PRE OBA PRÍPADY:

V prípade 1: Ako základ pre výpočet slúžia konsolidované účty. Vyplňte uvedenú tabuľku B(1).

Tabuľka B(1)

	Počet pracovníkov (RPJ) (*)	Ročný obrat (**)	Bilančná suma (**)
Celkove			

(*) Ak sa v konsolidovaných účtoch neuvádzajú údaje o počte pracovníkov, tento údaj sa vypočítava pridaním údajov podnikov, s ktorými je daný podnik prepojený.

(**) V 1 000 eur.

Údaje v položke „Celkove“ tejto tabuľky sa zapisujú aj do riadku 1 tabuľky v prílohe k vyhláseniu.

Identifikácia podnikov zahrnutých na základe konsolidácie

Prepojený podnik (meno/identifikácia)	Adresa (sídla)	IČO/DIČ (*)	Meno a funkcia hlavného(-ých) riaditeľa(-ov) (**)
A.			
B.			
C.			
D.			
E.			

(*) Určuje členský štát podľa svojich potrieb.

(**) Predseda (výkonný predseda), generálny riaditeľ alebo ekvivalentná funkcia.

Dôležité: Partnerské podniky takéhoto prepojeného podniku, ktoré ešte nie sú zahrnuté na základe konsolidácie, sa považujú za priamych partnerov žiadajúceho podniku. V takom prípade sa ich údaje a „tlačivo o partnerstve“ uvádzajú v prílohe A.

V prípade 2: Za každý prepojený podnik (vrátane prepojení prostredníctvom iných prepojených podnikov) sa vyplňa „tlačivo o prepojení“ a účty všetkých prepojených podnikov sa jednoducho spájajú v tabuľke B(2).

(*) Definícia, článok 6 ods. 3 prvý pododsek.

Tabuľka B(2)

Podnik č.:	Počet pracovníkov (RPJ)	Ročný obrat (°)	Bilančná suma (°)
1. (*)			
2. (*)			
3. (*)			
4. (*)			
5. (*)			
Celkove			

(°) Za každý podnik sa pridáva samostatné „tlačivo o prepojení“.

(*) V 1 000 eur.

Údaje v položke „Celkove“ tejto tabuľky sa zapisujú aj do riadku 3 (pokiaľ ide o prepojené podniky) tabuľky v prílohe k vyhláseniu.

TLAČIVO O PREPOJENÍ

(platí len pre prepojené podniky, ktoré nie sú zahrnuté na základe konsolidácie v tabuľke B)

1. Presná identifikácia podniku

Názov alebo obchodné meno

Adresa (sídla)

IČO/DIČ⁽¹⁾Meno a funkcia hlavného(-ých) riaditeľa(-ov)⁽²⁾**2. Údaje o podniku**

Referenčné obdobie

	Počet pracovníkov (RPJ)	Ročný obrat (*)	Bilančná suma (*)
Celkove			

(*) V 1 000 eur.

Tieto údaje sa zapisujú aj do tabuľky B(2) v prílohe B.

Dôležité: Údaje o podnikoch, ktoré sú prepojené so žiadajúcim podnikom, sa odvodzujú z účtovnej závierky a iných konsolidovaných údajov, ak sú k dispozícii. K nim sa pridávajú pomerne celkové údaje všetkých možných partnerských podnikov tohto prepojeného podniku, ktoré sa nachádzajú bezprostredne vyššie alebo nižšie pri tomto podniku, pokiaľ už neboli pridané na základe konsolidácie⁽¹⁾.

Takéto partnerské podniky sa považujú za priame partnerské podniky žiadajúceho podniku. Preto sa ich údaje a „tlačivo o partnerstve“ uvádzajú v prílohe A.

⁽¹⁾ Určuje členský štát podľa svojich potrieb.

⁽²⁾ Predseda (výkonný predseda), generálny riaditeľ alebo ekvivalentná funkcia.

⁽³⁾ Ak sú údaje za podnik v konsolidovaných účtoch uvedené v nižšom pomere, ako sa ustanovuje v článku 6 ods. 2, mala by sa uplatniť percentuálna miera v súlade s týmto článkom (definícia, článok 6 ods. 3 druhý pododsek).

AKO ZÍSKAŤ PUBLIKÁCIE EÚ

Bezplatné publikácie:

- jeden kus:
prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- viac kusov alebo plagátov/máp:
na zastúpeniach Európskej únie (http://ec.europa.eu/represent_sk.htm); v delegáciách,
ktoré sídlia v nečlenských krajinách EÚ (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sk.htm);
kontaktovaním služby Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_sk.htm);
na bezplatnom telefónnom čísle 00 800 6 7 8 9 10 11 (v rámci EÚ) (*).

(*) Za poskytnutie informácií sa neplatí, podobne ako za väčšinu hovorov (niektorí mobilní operátori, verejné telefónne automaty alebo hotely si však môžu účtovať poplatok).

Platené publikácie:

- prostredníctvom webovej stránky EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

